

Суфизм инкар ийизвайда диндин дибар инкар ийизва

«УСУ-ЛЬ-ФИКЪГЪДИН» МАГИСТР, ВИЧ ПАЙГЪАМБАРДИН ﷺ НЕСИЛДИКАЙ ТИР АБДУРАГЪИМАХЪ ГАЛАЗ СУБЪБЕТ

Диндар, савадлу мусурманри чеб и дуньяда тухуз-вай къайда акурла чазни уьмуьрда жув Аллагъ-Таалади истемешзавай тегьерда тухуз регъят жезва. Чаз абурун уьмуьрдин рехъ, иллаки диндихъ галаз алакьалу фикирар чириз кIан жезва. Къе чна Сириядин Макназ шегьердай тир магистр Абдурагъимахъ галаз субъбет тухуда.

Макъала:
Гъажимурад Омаргъаджиев

- Гъурметлу Абдурагъим стха, жувакай къве гаф лугъудани?

- Зи тIвар Абдурагъим Саид аль-Карим ибн Нагъил аль-Гъасани я. Зун Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ несилдикай я. Мазгъабда зун имам Маликаз ﷺ табиь жезва, акъидада (Аллагъдихъ инанмиш хъунин тегьер) - имам аль-Аш'аридиз ва суфизмда - Шазали тIарикъатдиз.

- Куьне гъи алимривай илим къачуна?

- Аллагъдиз шукур хъуй, за еке алимривай илим къачуна. Заз Аллагъди ﷻ еке регъим авуна, Ада зун Макназда ва маса чкайра авай шейхерин къилив ракурна. Зи муаллимрикай сад вичин девирдин мужаддид (Ислам дийи хъийизвай инсан) лагъана тIвар ганвай Фарид аль-Ансари хъана, мад Гъамид аль-Вафи, Мугъаммад Рамазан аль-Бутги, къвед лагъай имам аш-Шафии

Дамаск шегьерда авай, Абдурагъим Саид аль-Карим ибн Нагъил аль-Гъасаниди кIелай Абу-н-Нур лугъудай Исламдин университет.

я лугъузвай Мустафа Бугъа, фикъгъ ва усуль илимрин виридалайни еке ктабхана туькIуьрай Вагъату Зухайли, Шамдин муфтий - Аляуддин Затари, Шамдин мугъаддис (гъадисдин илим чизвай алим) Нуруддин Итр, шейх

Бисаму аль-Гъамзави ва мсб. (абурулай виридалай Аллагъ ﷻ рази хъуй).

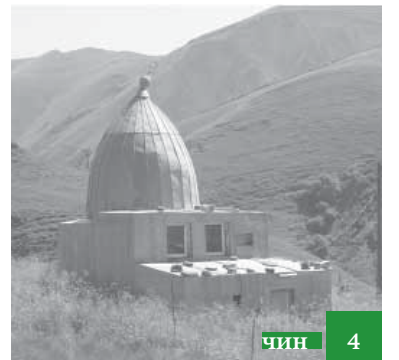
- Къез гъи ктабрай иджаз (тайин тир ктабдай тарсар гудай ихтияр) ганва? - Заз еке алимри жуьреба-жуь-

ре ктабрай ганвай пуд виш къван иджаз ава, иллаки гъадисрин вири ктабрай, месела, «Сагъигъ аль-Бухари ва Муслим», имам Маликан «МувайтIа», имам аш-Шафиидин «Муснад» ва мсб.

Нумрада:

Мад са имамдикай шагъид хъана

Гельхенрин зияратар

Мусурман гъикI ксун лазим я?

Жемьатдихъ галаз хъунин делилар

Къенин юкгуз дуньяда вагъабитар себеп яз арадал атанвай къван бедбахтвилерикай ва дявейрикай ван тахъай кас бажагъат ама. Амма гзафбурувай гъакъикъи диндал алай, ислягъвал кIанзавай мусурманар абурукай къатIуз жезвач. Са бязибур лагъайтIа, вагъабитар дин ми хъи ийизвайбур я, лугъуз ягъалмиш хъанва.

Макъала:
Али Эмирсултанов

Шариатдин рекъий савадсуз инсанриз акI жезва хъи, мискиндиниз капI ийиз физвай вири инсанар, иллаки жегъилар, чIуру рекъел алайбур хъиз. И кардин чун къе шагъидар я. Амма дуьз рекъел алай мусур-

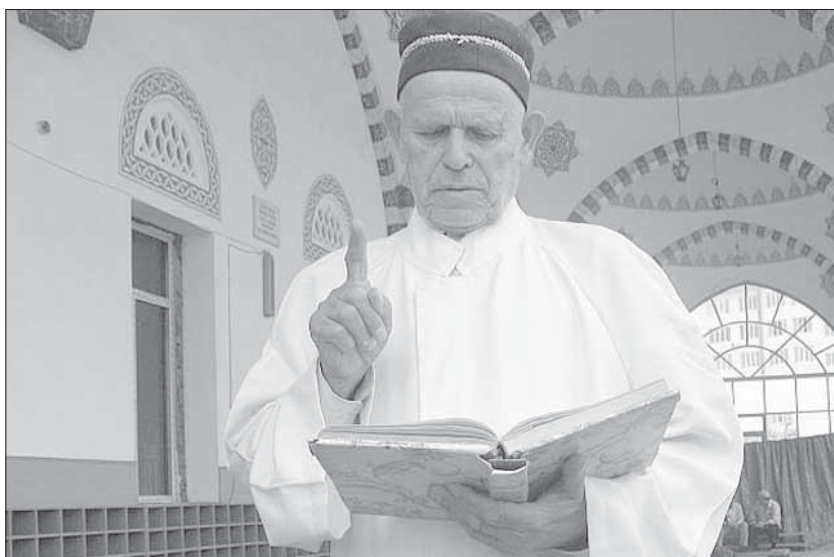
манрин арада хипен хам алай жанавурарни авачиз туш. Чи динда ахъгинбур гъамиша хъайиди я. Амма алай вахтунда абур гзаф хъанва. Жегъилрикай рахайтIа, мектебда амаз ктабрикай менфят хкуд тавур явакъанриз кIан квачир гъуьл хътин илим авай Исламдин къанунрай къил акъудиз кIанзава. Иллаки кIелиз шегьерриз акъатай са нин ятIани гафариз яб гана хтанвай, спелар тваз чуруяр таз къекъезвай жегъилар. Ахъгинбур лагъайтIа, чIехибурун, кар чидайбурун чина акъвазиз, чпиз са шей чидай ксарай къуна алай чкадилаи хкадариз жеда. Гъа ихъгинбур акурла, зи рикел Бухаридилай атанвай Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ гъадис къезва: «Са сеферда Пайгъамбарди ﷺ адаз Али асгъабди ﷺ рекъе тур къизилар тайин инсанриз пайнай. Гъа и арада

Пайгъамбардин ﷺ патав ажугъди къунвай, къенез феи хътин вилер авай, хъуькъверин кIарабар ва пел экъис хъайи, ярги чуру авадарнавай, шалвардин кикер къекъуьрнавай, къил тунвай са кас (якъин гъадисрай акъазвайвал, ам Бану Тамим тайифадик квай Зуль-Хувайсара тир. Гуьгъуьнлай гъа и тайифадай Неджд лугъудай чкадай Мугъаммад ибн Абдулвагъаб акъатна) атана лагъана: «Я Мугъаммад, Аллагъдихъай ﷻ кичIе хъухъ! Адалатлувилелди пай садакъа!» Пайгъамбарди ﷺ адаз жаваб гана: «Зунни Аллагъдин ﷻ рекъел тахъайла бес мад вуьж хъурай?! Аллагъди ﷻ зал ихтибарзава, амма вуна зал ихтибар ийизвачни?!» И арада Умар асгъабди ﷺ лагъана: «Я Расуляллагъ ﷺ, а мунафикъдин (къве чин алайди) къил галуддай заз ихтияр це». Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Къамир адак,

Мад са имамдикай шагъид хъана

15-сентябрдин йифен сятинин цудаз Буйнакский райондин Чанкурбе хуьре Къадар хуьруьн имам Зайнуддин-гъажи Дайзиев яна къена. Тахсирка-рар имамдин квализ гъахъна ва адаз гуьлле гана. Хъайи хирерин нетижада 84-йис хъанвай Зайнуддин-гъажи пак жуьмядин йифиз и дуьньядай шагъид яз фена.

Зайнуддин-гъажи Дагъустанда машгъур алим тир. Гъвечли члавалай ада илим къачуз башла-мишна ва еке алимривай тарсар къачуна. Имамдин дерин илимдин шагъид ада кхъей «Суфизмдин дибар ва адан важиблувал» ктаб я. Ам ада араб чалал кхъенвай, ахпа таржумачийри ам урус ва маса чалариз таржума авуна. Вичин уьмуьр вири ада гъакъикъи Исламдин илим раиж авунин ва ягълмиш хъанвай хилерикай инсанар къутармиш авунин рекъиз багъишна. Са шумуд йис идалай вилик Ислам раиж хъана такланзавай инсанри адан квалик бомба

Зайнуддин-гъажи Дайзиев.

кутунвай, йифен сятинин пудаз къиткъин жедайвал вахтни эцигна. Анжах бомба хъиткъин хъанач ва пакад йикъан нисиниз ам жагъана. Махачкъаладай атай сапёрар ам хъиткъин тахъана гъикI амукънатIа лугъуз тажуб хъанвай. Гъа вахтунда Аллагъ-Таалади Зайнуддин-гъажидин ва адан хизандин чанар къутармишна.

Са касни и дуьньядай вичиз Аллагъди ﷻ кхъенвай вахт алуку тавунмаз физвач ва Зайнуддин-гъажи вичиз кхъенвай вахтунда шагъид яз эхиратдиз мугъман хъана. Ам патал им шадвал я, ам къейибур патал, алимдал гъил хкажайбур патал Аллагъдин ﷻ ажугъ ва Жегъеннемин рехъ я.

www.islamdag.ru

«Дагъустандин авиалинийри» Гъаждин вахтунда 150 рейс ийида

«Алай йисуз гъажияр Саудовский Аравиядиз тухун патал «Дагъустандин авиалинийри» 75 рейс ва гъа икъван къадар рейсер мусурманар элкъвена хкун пални ийида» - компаниядин къуллугъчи Серажутдин Агъмедова лагъана.

Рейсерин са пай Саудовский Аравиядиз ийида, маса пай Иорданиядиз, гъанай гъажияр автобуса ра аваз пак чкайриз агакъарда.

Агъмедован гафарай, рейсер октябрдин 17-йикъалай башламишда ва 30-юкъуз куьтягъ жеда. Абурукайни 9 рейс Мединадиз жеда ва 29 рейс Иорданияда авай Акъаба лугъудай шегъердиз.

Сулейман Керимова вичин такъатрихъ ракъурзавай гъажийрин къадар и йисуз алатай йисалай артух хъанва. Шаз 15 рейс ракъурнавайта, ции 20 фида. Гъатта Ингушетиядай

тир агъзурдилай гъаф гъажияр «Дагъустандин авиалинийри» пак чилел агакъарда, абур тухун патал къилди 8 рейс тешкилда. ИкI хъайила, гъар юкъуз 6-7 рейс ийида. Самолетар бес тежез хъайитIа, «Дагъустандин авиалинийри» абур маса компанийри-вай киридикъачуда.

Элкъвена Ватандиз рейсер Саудовский Аравиядай ноябрдин 10-йикъалай 23-дал къван жеда.

www.islamdag.ru

Дагъустандиз Пайгъамбардин ﷺ неси лугъман хъана

Саудовский Аравиядай Россиядиз Пайгъамбардин ﷺ неси лугъман хъана доктор Мустафа Магъмуд атана.

Мугъман нурлу Мединадай – Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ шегъердай атана. 12-сентябрдиз, Махачкъалада авайла, ада ИТиМОдин (Институт теологии и международных отношений) студентрин вилик «Исламдин образование ва адан лайихлувал алай вахтунда» темадай рахунар авуна. Мустафа Магъмуда илим къачузвай вахт къуьлуьн къилер дигмиш жезвай вахтунихъ галаз гекъигна. Гъикъван гъаф

абур дигмиш хъайитIа, гъакъван абурун къилер агъуз жезва. Дигмиш хъайи къуьлуьн къилер хъиз, илим къачур инсан вичин амалра дамахсузди ва Раббидиз муьтлуьгъди хъана кIанда, - къейдна ада. Дагъустанда гузвай Исламдин образованидиз ва пешекарар гъазурунин реке тухузвай чалишмишвилериз Магъмуда еке къимет гана. Вяздилай къулухъ студентриз мугъмандиз суалар гудай мумкинвал хъана. Чи уммат сад тахъунин важиблу месэладай гъикI къил акъудда лагъана суал гайила, ада ихътин жаваб гана: «Мусурманрин гаф къве жуьреда сад тахъун мумкин я: сад

лагъайди, гъар жуьре алимрихъ жуьреба-жуьре Къуръандизни Суннадиз акси тушир фикирар хъун мумкин я. И фикирар вири дуьзбур я ва абур мусурман умматдин садвал чурзавач, акси яз, абур иман гъанвайбур патал регъим я.

Идан мисал мазгъабар (месела, имам аш-Шафиидин мазгъаб) ва мазгъабрин имамрин фикирар я. Къвед лагъайди: мусурманар чара авунин къилин сеbeb авамвал, илим тахъун ва диндин гъавурда такъун я. И месэла гъалун патал чна инсанариз гъахъ ачухзавай илим гана кIанда, икI хъайитIа, мусурманар сад жеда».

www.islamdag.ru

Миллетчивал – Исламдин душман

Гъайиф хъи, чаз мукъвал-мукъвал Дагъустанда садбуру чпин миллет хъсанди я, масадбуру чпинди хъсанди я лугъузватIа ванер къвезва. Идалай вилик Дагъустандин душманриз чи республика са шумуд патал пайиз кIанзавай: лезгияр къилди – «лезгистан», аварар къилди «аваристан» ва мсб. Гъа вахтунда гъаф къалар арадал атанатIани, шукур хъуй Аллагъдиз ﷻ, душманрин мурад къилиз акъатнач. Исятда лагъайтIа, душманар Исламдин къене миллетчивал тваз чалишмиш жезва.

Макъала:
Гъасан Амаханов,
газетдин редактор

Месела, ДУМД-дин адресдиз пис гафар лугъузва, гуя ам аварар кIватI хъанвай чка я, гъакъикъи шейхер, месела, Саид-афанди, Абдулжалил-афандидиз (абурулай Аллагъ ﷻ рази хъуй) аварар я лугъуз къабулзавач. Сад лагъайди, ДУМД-да Дагъустандин вири миллетрин векилри кIвалахзава ва ДУМД-ди ийизвай къван кIвалах Ислам раиж авун патал къве садани ийизвач. Къвед лагъайди, устаз авар я лугъузвайдавай хабар къаз кIан жезва: бес чи шейх - Ярагъви Мугъаммад ханди санал тан тийидайла гъа аварри тушни къабулайди. Абуру ам лезги я лагъанач хъи, вучиз лагъанач, вучиз лагъайтIа, рикIе иман авай касди ахътин гаф садрани лугъудач. Миллетчивални Ислам сад-садаз акси шейэр я. ГъикI хъи, миллетчийрин мурад жуван миллет сад авун я, гъа са вахтунда Исламдин мурад вири дуьньядин халкъ сад авун я.

Инсанар ватандиз, жуван миллетдиз вафалу хъун миллетчивилин къилин макъсад я, Исламдин къилин макъсад лагъайтIа, инсанар Аллагъдиз ﷻ вафалу хъун я. Миллетчивал чилин сергъятрихъ, чIалахъ ва, гъелбетда, миллетдихъ галаз алакъалу я, Исламди лагъайтIа, и тафаватар инкар ийизва. Исламдиз вири инсаният Къуръандиз чпин ктабдиз хъиз, Къабедиз чпин къибледиз хъиз ва гъакъикъи алимриз чпин кIвенкIвечийриз хъиз килигна кIанзава. Эхъ, им авар, ам дарги я лагъана кIандач, альгъамдуллилягъ, ам мусурман я ва ам садни са шумуд йисуз Исламдин илим кIелнавай еке алим, шейх я лагъана къабулна кIанда. Аллагъ-Таалади Къуръандин са аятдин куьмекдалди инсанрин арада авай миллетдин, хамунин ва чIалан тафават квадарна (мана): «Аллагъдин ﷻ вилик квекай виридалайни лайихлуди (хъсанди) виридалайни гъаф Аллагъдихъай ﷻ кичIеди я» («Аль-Гъужурат» сура, 13-аят). Ибн Умара ﷺ ахъайнавай Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Дугъридани, Мекке мусурманри вахчур юкъуз Пайгъамбарди ﷺ хутIба кIелна: «Эй инсанар! Гъакъикъатда, жагъилиядин (Ислам къведалди хъайи вахт) девирда куьне авур чIуру амалар ва бубайрин тIварар къуналди жуьвине кун Аллагъди ﷻ квадарна. Инсанар къве жуьрединбур ава: хъсан амалар ийизвай, Аллагъдихъай ﷻ кичIе - Аллагъ-Тааладиз кIанибур ва бахтсуз, гунагъкарар, - Аллагъ-Тааладиз такIанбур. Вири инсанар Адаман ﷺ веледар я. Адамни ﷺ Аллагъди ﷻ накъвадикай халкънава («Сильсилят аль-агъадиси ас-сагъигъа»). Им жуван миллетдин тIварни къадай ихтияр амач лагъай чIал туш. Заз чидай гъалда, гъар са инсандин рикI вичин миллетдихъ кузва, адаз вичин миллет вилик фена кIанзава, ихътин гъиссерар чIурубур яз гъисабзавач. Амма, адет яз, миллетчивал и гъиссерал акъвазавач, адаз гъаф кIанзава ва гъа и арада Исламни миллетчивал сад-садахъ галаз женгиниз экъечIзава.

Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Редактор Гасан АМАХАНОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	При перепечатке ссылка обязательна	Тираж 3.950 экз.
Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕКОВ	Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-Салам»	Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА	Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА	Индекс 51395	Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____	Телефон: (8722) 61-00-64
	Корректор Ярахмед ХАНМАГОМЕДОВ		Сдано в печать 18 августа 2011 г. в 20:00	E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru

Инсандиз тайинарнай рехъ

Пак тир Къуръанда Регъимлу ва Мергъяматлу тир Аллагъ-Таалади лагъанва (мана): «За жинерар ва инсанар абуру Заз ибадат авун патал халкънава». Гъар са инсанди вичин рехъ и чилел лайихлудаказ тухвана кланда. Аллагъдихъай ﷺ киче, Адан гъар са буйругъ кылиз акъудзавай касди, дугъриданни, умуър масад вичикай я мецелди я гъилелди инжикли тавуна тухуда, ада гъар са кар гъиле къадайла, са келима сивъй акъуддайла, фикир ийида: гъар са кардай за Адаз жаваб гуда, зал жавабдарвал ала жуваз ганвай, къачунвай чирвилер Аллагъдин ﷺ рекъе серф авунин, инсаниятдиз хийир гунир патахъай.

Макъала:
Сулейман-гъажу Тагъибекон

Къилихрин зайиф терефар чи инанмишвилелай аслу я. Рикле иман авай гъар сада декъикъайрин къене хъайитлани къвалах акъвазарна фикир авуна кланда: «Чун гъинай гъиниз физва? Чун вуч патал и чилел халкънава? Чилин умуърдин макъсад вуч я?» Чи арада ахътин инсанар ава хъи, абуру гъар са камуна Аллагъдин ﷺ истемешунар кылиз акъудиз гъавалат жезва, йикъа вад сеферда капл ийизва. Амма абуруз имандикай са шадвални авач, абуруз имандин ширинвални чизвач, ихътин инсанри нубатдин кплунилай гуьгъуьниз чпин умуър гъилелай авуна чпи-чпиз суалар вугана кланда: «За дуньядинни руьгъдин арада хъана клани рафтавилер дуьз къатлузвани? За и къве гъиссдин арада сергъят дуьзвилелди тайинарнавани? Жуван марифатдин, ахлакъдин ери хкажзавай руьгъдин ем захъ авани?» Пайгъамбардин ﷺ гъадисрикай сада лагъанва: «Куьн къве риклин ийизвай крарал машгъул жемир, кфусни шак тегъизвай рекъай алад. Куь гъиссерриз анжах гъакъикъатди теселли гуда, таб-гъилелди лагъайтла, куь гъиссерив секинсузвал, архаинсузвал кутада». Инсандик квай виридалайни кылин ери Халикъдихъ ﷺ адан инанмишвал я. Нагагъ куьн инанмишбурукай ятла куьн виридалайни вини дережада ава. Гъавилай руьгъдай аватун, инанмишвал квахъун Аллагъ ﷺ паталди кутуг тавунвай гъиссеррикай я. Аллагъдин ﷺ регъимдихъ инанмиш туширбур рекъелай алатнавайбур я. Инал чун Исламдин эдебиятдай са рияватдиз килигда. Гуьрметлу Абу Талгъадинни Умму Сулайман хизанда хва хъана. Буба хва хъунал къадарсуз шад тир. Вахтар алатайла, аял кефсуз хъана. Абу Талгъа къвале авачир са юкъуз адан гъевечи хци чан гана. Умму Сулаймади вичин хвадин беден чуьхвена, кафандик кутана, вил акъан тийидай са чкадив эцигна. Ихътин туькьул хабар гуьлуьз гана кланзавай, амма мукъятдаказ, гуьлуьн риклиз тлар тежедайвал. Гуьул къвалит хтайла, Умму Сулаймади вичел хажалат алайди адаз къалур тийиз гъавалат хъана. Ихтилат-суьгъбетдилай гуьгъуьниз ада гуьлуьвай хабар къуна: «Я Аба Талгъа, вуна чи къуншидин амалриз гъихътин къимет гуда?» «Ада вуч авуна?» - гъясатда суал гана итимди. «Ада завай хуьда лагъана гаф гана са шей къачуна, амма са вахт алаатайла, заз ам вахчуз клан хъайила, адаз хъел атана. А шей зав вахчуз гъайиф хъана ва такланвилай шехъиз эгечина». «Жеч? Гъикл, хуьда лагъана хиве къур шей вичинди туширди чиз-чиз адан иесидив вахчуз такланз шехъдай кас жедани?» - лагъана Абу Талгъади. И гафарилай къулухъ адан камаллу папа жаваб гана: «Я Аба Талгъа, Сад тир Аллагъди чавай Вичи хуьз вуганвайди вахчуна». «Яраб чи хва къена жал?» - лагъана итимди. «Гъайиф хъи, гъакл я», - пашмандиз лагъана папа. Абу Талгъадиз вичел папа и хабар агакъарай тегъер акурла, адавай рад са гафни лугъуз хъьхъанач. Умму Сулаймадин рикл хажалатдив ацланваз, анжах къисметдал рази сесиналди лагъана: «Чун мусурманар хъайидалай къулухъ Аллагъдин Расулди ﷺ чавай къейи кас хъайитла ван ацалтна, къагъардивди шехъдач лагъана гаф къачуна». Аллагъди ﷺ вичин регъимдикай рикл михъибуруз ва жумартлубуруз гузва. Къуй гъар са мусурман Аллагъди ﷺ вичин регъимдикай ганвайбурукай хуй! Амин.

Суфизм инкар ийизвайда диндин дибар инкар ийизва

1 « - Куь умуърдин кылин макъсад вуч я? - Зи мурад – инсанриз куьмек гун, Исламдихъ эвер гун, инсанриз Пайгъамбардин (салляллагу алайгъи ва саллям) Сунна чирун, чпуру фикирар гел галамачиз квадарун я.

- Квехъ галаз дагъустанвийри клелнани? - Дамаск шегъерда (Абу-н-Нур лугъудай Исламдин университетда - ред.) захъ галаз санал гзаф дагъустанвийри клелна ва гъа и кардал за дамахни ийизва. За абурухъ галаз дуствал хуьзвай ва заз

- Квез шейх Саид-Афандидикай ван хъанани? - Эхъ, ван хъана, ам Аллагъди ﷺ хуьрай. Халикъди ﷺ заз адахъ галаз гуьрушмиш жедай мумкинвал гуда, лагъана за умуд кутаза. Шейх таклан хъун мумкин яни бес, зун и кардин гъавурда акъазвач. Эгер зун адахъ галаз гуьрушмиш хъайитла, за адан гъилиз темен гуда, гарданда гъатда, адан рикле авай Аллагъдин ﷺ нурдикай зазни пай жедайвал жуван рикл адахъ галкфурда, къуй адалай Аллагъ ﷺ рази хуй!

Абдурагъим Саид аль-Карим ибн Нагъил аль-Гъасани.

абур Аллагъ (Субгъанагъу ва Таала) патал клан я. Дагъустанвийрихъ галаз за гзаф вахт акъудна, абуру заз «Макназдай тир шейх» лугъудай. Абуру масадбурулай хъсан кылихдал тафаватлу жезва.

- Куь муаллимар суфизмдикай гъикл рахазва?

- Гъакъикъи суфизмдикай абур саляф ас-салигъинар рахазвай тегъерда, яни хъсандиз рахазва, абур имам Джунайд аль-Багъадин Къуръандихъни Суннадихъ галаз къазвай рекъай физва.

- Суфизмдикай гъихътин хийир ава?

- Суфизмди (тарикъат) рикл михъи ийизва, руьгъ тербияламишзава, суфизм илим чириз эгечлай инсандиз сад лагъайди Аллагъ ﷺ ва гъаклни вичин мусурман стхяр клан жезва. Суфийдин рехъ иман клеви хъунин, риклин сидкъидай ибадат авунин себеб я. Пайгъамбардин ﷺ гъакъикъи гъадисда лагъанва: «Аллагъ ﷺ мусурманрин калубриз килизгавач, Ам риклериз килизгавач» (Муслим). Гъавилай гъар са мусурмандин вичин рикл михъи авун лазим я, гъа и карда суфизмди куьмек гуда. Маса гафаралди лагъайтла, суфизм – Исламдин руьгъ я, руьгъ авачир ибадат авун кутугнавач.

- Суфизм инкар ийизвай инсанрикай куьне вуч фикирзава?

- Суфизм инкар ийизвайда диндин дибар инкар ийизва. Ашкара я хъи, Исламдихъ пуд диб ава: Иман, Ислам, Игъсан. Игъсан – им руьгъдиз тербия гузвай, Аллагъдиз ﷺ риклин сидкъидай ибадат ийиз чирзвай мектеб я. Шейхер – руьгъдин тербиячийар я. Гъа и рекъиз чна гъихътин твар гайитлани: суфизм, зугъд (дуньядин няметрихъай вил атун), руьгъдиз тербия гун ва мсб., адан макъсад сад я – Игъсандин дережадихъ агакъарзавай рехъ. Бес Аллагъди ﷺ чаз риклер михъи авун буйругънава (мана): «Аллагъдиз ﷺ ибадат авуналди нефс михъи авурдахъ агалкъун хъана, ва са шейни амачиз амукъна гунагъар авур, ибадат тур инсан» («Аш-Шамсу» сура, 9-10-аятар).

- Бязибуру Аллагъ ﷺ махлукъатриз тешпигъ я, Ам цаварал ала лугъузва. Им Пайгъамбар ﷺ ва адан асгъабар инанмиш хъайи тегъердиз акси тушни бес?

- Аллагъ ﷺ цаварал ала ва я Аршдал ацукънава, лугъузвайбуру гъа и чпин гафаралди Халикъдиз ﷺ чка ава лугъузва. И карда абур аятрин ва гъадисрин гафба-гаф авунвай таржумайрал асаслу жезва. Авайвал лагъайтла, ихътин инанмишвал (акъида) «Агълу Сунна валь-джамадин» инанмишвиле акси я, гъикл хъи, «Агълу Суннади» Халикъ ﷺ махлукъатриз тешпигъ ийизвач. Аллагъ ﷺ патал сергъятар, патар, чка авач.

Аллагъ ﷺ махлукъатриз тешпигъ я, лугъузвай инсанар еке имамри имансузвиле тахсирлу ийизва. Месела, «Фатава аль-Гъиндия» ктабда Гъанафи мазгъабдин алимри Аллагъдиз ﷺ тайин тир чка ава лугъузвай инсанар диндай акъатнава лагъана къарар акъудна.

- Дагъустанда исятда Къуръандин гафба-гаф авунвай таржумайрал асаслу хъана мусурманриз кафиррин гъукуматда яшаммиш жедай ихтияр авач, лугъузвай чпихъ Исламдин образование авачир жегъилар пайда хъанва? Илим авай инсанри идан гъакъиндай вуч лугъузва?

- Бязибуру гъадисрин гафба-гаф таржумаяр клелзава ва гъабурал асаслу хъана чпуру къарар акъудзава. Идалди абуру Европада яшаммиш жезвай гзаф мусурманрин гъакъиндай зулум ийизва, бес абур вири кафиррин гъукуматра яшаммиш жезва. Европада яшаммиш жезвай мусурманрикай гзаф хийир ава, куьне фикир це, ана исятда пуд вишелей гзаф мискинар ава, гъар юкъуз кафирри Ислам къабулзава.

- Дагъустанвийриз куь мурадар?

- Къуй Дагъустандин мусурманар ислягъвиле яшаммиш хуй! Куь арада кланивал ва савадлувал амукърай, анжах Аллагъ ﷺ патал. Къуй хъсан чешне къалурзавай инсанар Аллагъди ﷺ хуьрай!

Гельхенрин зияратар

ГЪАР ЖУЪМЯ ЮКЪУЗ ЭКУЪНАХЪ ФАД ГЪАВАДИЛАЙ АСЛУ ТУШИЗ ГЕЛЬХЕНВИЙРИ ШЕЙХ АГЪМАДАН ПИРЕЛ ЗИЯРАТ ИЙИЗВА, АНАЛ «ЯСИН» КІЕЛЗАВА ВА САДАКЪАЯР ПАЙЗАВА

Къиблепатан Дагъустанда лугъуда хъи, Къурагъ дере – им пирерин дере я. Гъакъикъатда гъакІ язни я. Ина гъатта гъар са хуьруьн къилихъ пир гала ва абурухъ инсанар гелкъевезва. Гельхенар Къурагъ райондин еке хуьрерикай сад я. И хуьруьн агъалийри чи халкъдин адетар къиле тухузва, Шариатдиз табий жез чалишмишвилер ийизва ва михъи инсанриз, пирериз гъурмет ийизва.

Макъала:
Абдулгалимов Зиявудин,
Дербент райондин Хазар хуьр

Бубайрилай агакънавай риваятда лугъузда хъи, са шумуд виш йис идалай вилик араб гъукуматрай чи лезги чилел Аллагъдин ﷺ дин райж ийиз арабар мугъман хъана. Гъа жергедай шейхер Агъмад, Халив ва Гъашим. Абуру Самур дередай атана ва Ялак (мумкин я ам маса хуьр тир) хуьруьн патав агакъайла, йиф алукуьна. Мугъман-диз абуру и хуьруьн агъалийрикай садани илифарнач, гъавилий абуру йиф мисклинда акъудун къетІна. Геж йифиз мугъмандай хкъезвай и хуьруьн агъалидиз, мисклиндин патавай фидайла, дакардай нур гуз акуна. КилигайтІа, мисклиндин юкъвал пуд итим алукуьна Къуръан кІелзава, сада вичин къалурзавай тІуб цава къунвай ва ада чирагъди хъиз нур гузвай. Ихътин карамат акурла, адаз кичІе хъана ва кІвализ зверна. Экуьнахъ ада йифиз акур алапат кимел ахъайна. Накъан мугъманар жергедин инсанар туширдан агъакъалар гъавурда акъуна ва агакъарун патал абурун гуьгъуьниз гъерекатна. Са гужуналди абурухъ агакъарна, элкъвена хуьруьз хтун тІалабна ва чпин авамвилелай гъил къачун тІалабна. Абуру, гъелбетда, гъил къачуна анжах чпин рехъ давамарна. Гъа и шейхерикай сад – шейх Агъмад Гельхенрин хуьре акъвазна, масад – шейх Халив Хив райондин Курар хуьруьз фена ва пуд лагъайди – шейх Гъашим Агъул райондин Фите хуьруьз фена. Лугъуда хъи, шейх Агъмад савадлу, гзаф караматар къалурзавай инсан тир. Кіпунин азандин вахт алу-къайла, ам вил алаз акъваззавай, налуьгуди, ада са квехъ ятІани яб акалзава. Вуна вучиз азан гузвач, лагъана хабар къурла, ада жаваб гудай: «Шейх Халива азан гана куьтягърай!» Инсанар мягътел жезвай: «Пуд дагъларилай анихъ гузвай азандин ван ваз гъикІ къевезва?» Ада лугъудай: «Жуван яб зи япухъ агуд вазни ван къведа» (Лугъуда хъи, ада лагъайвал авурла, азандин ван къвенни ийидай). Гъа ихътин караматар адахъ гзаф авай. Алай йикъалди хуьре ада югъди-йифди ибадат авур гъвечІи кІвал хътин чка (халват) ама. Ада ишлемиш авур бязи шейърни ама. Хуьруьн еке сурара шейх Агъмадан (Аллагъ вичелай рази хъуй) пир ава. И пирен кІаник къве сур ква, сад абурукай шейх Агъмадан-ди я. Пирен цла авай къванцел

кхъенва: «Эцигна ва тукълуьр хъувуна Калхан (Гельхен) хуьррай, Къумукъан муьтІуьгъвилек квай РичІа вилаятдай тир Мугъаммада, Юсуфан къве хци ва Мусадин хва Мугъаммада гъижрадин 1031-йисан Рамазандин вацра. Устадар Сумай ва Мугъаммад Шахулидин гадаяр – къуй Аллагъди абурун гунагърилай гъил къачурай». Амма шейх Агъмад кечмиш хъайи вахт тегтикъарзавай делилар жагъ-анач. Хив районда дин райж авур шейх Халифан сурал ам гъижрадин 815-йисуз кечмиш хъанва лагъана кхъенва (шейх Агъмадни тахминан гъа и йисара кечмиш хъанва), Аллагъ абурулай рази хъуй. Шейх Агъмадан пир исятдани гелхенвийри виридалайни гъурмет ийизвай пир я. Гъар жуьмя юкъуз экуьнахъ фад гъавадилай аслу тушиз (кІандатІа вичиз жив къурай, кІандатІа - марф) гелхенвийри шейх Агъмадан пирел зи-

ГъвечІи пир – Шихсефидин пир: Тіуьхуьр пир – Шабан бубадин пир. И хуьре алай вахтундани «Пирер» лугъудай еке тухум яшамиш жезва. Гъелбетда, ам и хуьре яшамиш хъайи михъи инсанрин валийрин несил я. Вилик вахтара и хуьруьн агъалийри ибадатда еке чалимиш-вилер ийизвай, гъавилий абурун арадай михъи инсанарни акъатна ва эхиратдиз мугъман хъайила абурун сурарикай пирер хъана. Идалайни гъейри гелхенвийри Шариатдин месълайризни еке фикир гузвай, и месълаяр фекъиди (араб чІалай таржума авурла фекъи – Шариат чизвай алим кас я лагъай чІал жезва) гъяззавай. Исятдани и хуьре «Фекъияр» лугъудай еке тухум ава. И хуьре мад «Аваррин сурар» лугъудай къилди сурарни ава. Риваятра лугъузвайвал, и сурар Тамерлана (яни къецІи Тимур) чи чилел

Шейх Агъмадан зиярат.

ярат ийизва, анал «Ясин» кІелзава ва садакъаяр пайзава. Адан гъурметдай Аллагъдивай ﷺ берекат ва куьмек тІалабдайвал и пирел маса хуьрерай ва районрайни инсанар къевезва. Инал чарасуз къейд авун лазим я: сир туш, исятда пирерал фидай ихтияр авач, лугъузвай жегъилар чи халкъдин арада пайда хъанва. Сурарал зиярат авун чаз Пайгъамбарди ﷺ эмирнавай кІвалах я. Муслима агакъарнавай гъакъикъи гъадисда лагъанва: «**Икъван чІавалди за къез сурарал зиярат авун ихтияр гузвачир, гила лагъайтІа, куьне сурарал зиярат ая!**» (Муслим). И гъадисдиз табий хъана чи бубайри къейибурал, иллаки пирерал зиярат ийизвай ва абурун рехъ исятда чи халкъди иллаки гелхенвийри давамарзава. Я Аллагъ, адан сур Женнетдин бустандиз элкъуьр ва Къияматдин юкъуз чи гъакъиндай шафаат ийидай мумкинвал адаз це! Гельхенрин хуьре мад Аллагъдин ﷺ валийрин сурар ава: Еке пир – пир Абдуллагъан;

гъужум авур вахтунда арадал атана. Дагъустандин тарихда Тимур виридалайни инсафсуз гъужумчи тир. Ада вичиз акси яз экъечІай инсанар терг ийизвай. 1394-йисуз Тамерлана дагълух Дагъустан вичиз муьтІуьгъардайла, аварар адаз акси яз экъечІна. Ада вичиз акси яз экъечІай хуьрер: Берктау, Алхастау, Чупантау, БатІлух ва мсб. харапІайриз элкъуьрна. Чан аламаз амукуьай инсанар ада маса хуьрериз акъудна. Вичиз акси яз экъечІай есиррин са десте Тимура Гельхенрин майдандал гъана ва инал вичин инсафсузвал къалурдайвал абуруз виридаз къиникъин жаза гана. Абуру ада майдандал къаткурна ва абурун винелай балкІанар ракъурна. Гельхенвийри абуру гъа майдандин патав кучудна. Къуй абурулай Аллагъ ﷺ рази хъуй ва Женнетдин агъалийрикай авурай! Чаз лагъайтІа, чи михъи бубайри агакъарнавай гъахъ къабулдайвал Аллагъ-Таалади акъул ва гъикмет гурай! Амин.

Азан гузвай вахтунда кикериз темен гун

Муадзинди (азан гузвай касди) «Ашгъаду анна Мугъаммада-р-Расулюллагъ» лугъудайла, еке тупІарин кикер вилеривай гъягъун ва гъа вахтунда «Ашгъаду анна МухІаммадан гІабдугъу ва расулюгъу разити биллягъи раббан ва би-ль-Ислями динан ва би МухІаммадин ﷺ набиййан» - Шариатди тегтикъарнавай амал я.

Макъала:
Гъажимурад Омаргъаджиев

И амал тегтикъарзавай гъадисар: «Гъар гъилера Абу Бакраз ﷺ азан гузвай касдин «Ашгъаду анна Мугъаммада-р-Расулюллагъ» гафар ван хъайила, ада и гафар тикрар ийизвай ва еке тупІарин кикериз темен гана, абуру вилеривай гъяззавай. Ада ийизвай амал акурла, Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «**Зи дустуни (Абу Бакра) хъиз ийизвай гъар са инсандин гъакъиндай за шафаат ийида (Къияматдин юкъуз адан тереф хуьда)**» (Дайлами).

Имам Сагъавиди лагъана: «Мужибату-р-рагъмати ва азаиму-ль-Магъфира» ктабда Абуль Аббас ибн Абу Бакралай агакъарнавай гъадис кхъенва: «**Азан гузвай касди и гафар «Ашгъаду анна МухІаммада-р-Расулюллагъ» лугъудайла, «Мархабан бихІабиби ва къуррати-ль-ГІайни МухІаммад ибн Абдуллагъ ﷺ лагъана еке тупІарин кикериз темен гана, абуру вилеривай гъяззавай касдин вилер буьркуь ва гъич начагъ жедач.**» Имам Сагъавиди мад лагъана: Аш-Шамсу Мугъаммад Салигъ аль-Маданиди вичиз Маждидивай ван хъайи ихтилат ахъайна: «Азан гудайла Пайгъамбардин ﷺ тІварцІин ван хъайила, адал салават гъана ахпа еке тупІарин кикериз темен гана абуру вилеривай гъяззавай касдин вилер гъич начагъ жедач». Ахпа Ибн Салигъ лагъана: «Факъигъ Мугъаммад ибн Зарнади Иракдин бязи алимрикай ихътин ихтилат ахъайдайна: «Дугъриданни, абуру тупІар вилеривай гъядайла, икІ лугъузвай: «Салляллагъу гІаляйка я саййиди я расуляллагъ, я хІабиба къальби ва я нура басари ва къуррата гІайни». Абуру чпи гъа икІ ийиз эгечІайдалай къулухъ мад вилер тІа хъанач лагъана. Ибн Салигъ лагъана: «Аллагъдиз ﷻ шукур хъуй! И гафарин ван хъайидалай къулухъ зани гъакІ ийиз хъана ва зи вилер тІа хъанач ва за умуд кутазва, иншааллагъ, абуру буьркуь хуникай Аллагъди ﷻ хуьда ва начагъ жедач». «Шаргъу Нигъая» ктабда кхъенва: «Ваз чир хуьхъ! Азан гудайла сад лагъай «Ашгъаду анна МухІаммада-р-Расулюллагъ» гафарин ван хъайила, суннат я лугъун: «Салляллагъу ТагІаля гІаляйка, я Расуляллагъ»; къвед лагъай сеферда «Ашгъаду анна МухІаммада-р-Расулюллагъ» ван хъайила, – суннат я лугъун: «Къуррату гІайни бика, я Расуляллагъ», ахпа, кикер вилеривай, гъядайла лугъуда: «Аллагъумма магти'ни бисам'и ва басари». ИкІ авур касдиз Пайгъамбарди ﷺ Женнетдин рехъ къалурда». Гъа и гафар «Канзу убад» лугъудай ктабдани кхъенва. Гъурметлу стхаяр ва вахар! И кІвалах неинки гъалал, ам гъакІни меслят къалурнавай амал тирди гъадисри ва алимрин гафари баян ганва. Гъар са инсанди вичи хкъазва: ам зайиф гъадисриз ва алимрин гафариз табий жедани, жедачни! Эгер са мусурман зайиф гъадисдиз табий жез хъайитІа, масадаз адаз айиб ийидай ихтияр авач. И амал хъсанди тирди Агълу сунна ва-ль-джамаадин алимри тегтикъарзава. ИкІ хъайила, ша чун гъа и алимриз табий жен!

Мисклиндин эдебар

Мисклиндин фидайла, ихътин дуъа келун сунна я: «Я, Аллагъ! Мисклиндин физвай ва Вавай тлалабзавай инсанрин гъурметдай за тлалабзава. Зун квалаяй экъечинава такабурлу тушиз ва инсанриз къалурун патал ваъ. Зун экъечинава Ви ажугъдикай кичела, Ви разивал тлалабиз. Я Аллагъ, за Вавай зун Жегъеннемдикай къутармишун тлалабзава, зи гунагърилай гъил къачу, гъакъикъатда, анжах Вуна абурулай гъил къачузва».

Макъала:
Гъасан Амаханов

Мисклиндин эрчи квалачай гъахъда. И арада дуъа келда: «Я Аллагъ! Зи вилик регъимдин раклар ачух». Ахпа Пайгъамбардал ﷺ салават гъида. Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Мисклиндин гъахъайла, куъне «Аллагъумма-фтах ли абваба рахлматика» (Я Аллагъ! Зи вилик Ви регъимдин раклар ачух) - дуъа келла ва зал салават гъваши». Идалай къулухъ ацукъдалди ва мисклинда авайбуруз салам гудалди къве ракатдин суннатдин капI - «Тагъияту-ль-масджид», яни мисклиндин салам гудайвал ийизвай капI ийида. И капI маса кпIарилай ниятдилай гъейри мад са шейналдини тафаватлу жезвач. Адахъ галаз санал маса капIни ийиз жеда, месела, дастамаз къачурла ийизвай капI. Мисклиндин гъахъайла, жематдин капI ийиз хъайитла, гъасятда жематдихъ галкун лазим я. ИкI авуртла, адаз тагъият-капI авур хъгин суваб жеда, гъикI хъи, тагъият-кпIунин макъсад мисклиндин гъахъайла капI авун я. ИкI хъайила, мисклиндин гъахъай касди гъи капI авуртлани ам тагъият-кпIунайни жезва. Амма маса кпIунин ниятдихъ галаз санал тагъият-кпIунин ниятни авуртла генани хъсан жеда.

ГъакIни мисклиндин гъахъай (мисклинда акъваззавай вахтунилай аслу тушиз) касдиз и'тикафдин ният авун суннат я: «Ният авуна за и мисклинда и'тикаф авуниз Аллагъ ﷻ патал». И'тикаф – им Аллагъ ﷻ патал мисклинда акъвазун я. Ихътин ният авурдалай къулухъ мисклинда акъудзавай гъар са декъикада мусурмандиз суваб кхъизва.

Мисклинда михъвал хуън лазим я. Пайгъамбарди ﷺ лугъудай: «Гъакъикъатда, мисклинра цвар ягун ва маса къацлай амалар авун кутугнавач. Мисклинра Аллагъ ﷻ рикел гъизва ва Къуръан келзава» (Муслим).

Мисклин михъзавай касдиз Аллагъ-Таалади еке суваб гузва, гъатта мажибдихъ михъиз хъайитлани. Вичин хушуналди ам михъзавайдаз генани еке суваб жеда.

Мисклиндин физвай касдихъай пис ни атана кландач, акси яз хъсан ни къведайвал атир ягун сунна я. Гъелбетда, гъафтада садра хъайитлани (жуъмя юкъуз) жендек чуъхуън лазим я.

Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Серг ва я чичлек тлуър инсан мисклиндин тефирай, дугъриданни, инсанриз азият гузвай шейзри малаикризни азият гузва».

Мисклинда авайла дастамаз гъаз хуън сунна я. Мисклинда сес хъажна рахадай ихтияр авач. Дуъньядин ихтилатар мисклинда авун гъарам я. Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Вичин квахънавай шейнин гъакъиндай мисклинда малумат гузвай кас акуртла, куъне лагъ: «Къуй Аллагъди ﷻ ам вал агакъар хъувун тавурай» - гъикI хъи, дугъриданни, мисклинар и кар патал эцигнавач». Гъатта ван алаз Къуръан келуналди масадбуруз манивал ийидай ихтияр авач. КпIунал келзавай гафарни ван алаз келун къадагъа я, эгер ада масадбуруз манивал ийиз хъайитла.

Мисклинда Къабедихъ далу гана, цларихъ далу агалдарна ацукъун карагъат (меслят къалурзавач) я. ГъакIни мисклинда авайла квалачер Къибледихъ гадарна ацукъун ва гъилерин туплар садбур масадбура тун карагъат я.

Къуй Аллагъ-Таалади чаз мукъвал-мукъвал мисклиндин фидай ва винидихъ лагъай эдебар ана хуъдай къуват гурай! Амин.

Дин авачирдаз эхиратда Женнетни жагъидач

И ПАК ГЪАДИСРА ЧЕХИ АЛЛАГЪ ВИЧИН ЛУКИАР ТИР ИНСАНРИХЪ - Я АДАМАН ХВА! - ЛУГЪУЗ ЭЛКЪВЕЗВА.

Я Адаман хва! Къиникъ - им са раклар я ва гъар са кас и ракларай фида.

Макъала:
Мугъаммад Хидиров

Я Адаман хва! Къиникъ - им са къаб я ва гъар сада адай хъвада. Я Адаман хва! Гъакъикъатда, За вун эхират патал халкъ авунвайди я ва вавай эхиратдиз кутугай амалар истемешзава. Вуна и дуънья тур, гъакъикъатда, вун гъам патал халкънвайди туш. И дуънья фана я ва ам тлалабзавайдини фана я. Гъакъикъатда ам алдатмишдайди я ва вунни ада алдатмишда. Вун ахвара аватла, уях хъухъ?! Я Адаман хва! Вун аси ятла, вуж я вун Зи азабдикай хуъдайди? Я Адаман хва! Зи Мергъяматлу-вилик ви умуд кватла, вуна тлеат авун лазим я?! Ваз Зи азабдихъай киче ятла, аси жемир, та эхиратда хъсанвилер жагъидалди?! Я Адаман хва! Вун инсанрихъай кичеиз-регъуз ава, амма За хъай ва зи малайкрихъай ваз я киче, я регъуъни туш, гъатта тлеат гадарна, асивилер ийизва. Я Адаман хва! Къиникъ рикелай ракурмир, гъакъикъатда адан рикелай вун гъич фидач. Я Адаман хва! Къиникъ - им са рехъ я ва гъар са кас и рекъай фида.

Я Адаман хва! Вун и дуъньядал рази жезва, адан кашар-мекъер, гъам-хажалатарни галаз, амма эхират, адан шадвилер, хъсанвилер ва няметарни галаз вуна рикелай алудна. Вуч файдасуз савда я им! Я Адаман хва! За ваз и дуъньядин вири мал-девлет гайитлани, ваз гъакъван мад клан хъжеда ва ви руфун накъвадилай гъейри са куънини тухардач.

Я Адаман хва! За ваз и дуънья къван ярги умуър гайитлани, генани дуъньядин эхир къиникъ я, амма ваз къиникъ даклан я, гъакI ятлани вуна къиникъ дадмишун лазим я. Гъавилай къиникъ рикел хъухъ, та ви риклиз и дуънья рекъидалди.

Я Адаман хва! Хъсан крар ая, гъакъикъатда, абур Женнетдин куълегар я ва вун гъаниз тухуда. Чуру крар ийимир, гъакъикъатда, абур Жегъеннемдин куълегар я ва вун гъаниз тухуда.

Я Адаман хва! Вуна эцигай къелеяр харапайриз элкъведа, ви умуър гъаваянди жеда, ви жасад (беден) ктлана куквари неда, вуна кватлай мал-девлет ви мирес-варисриз жеда, амма гъисаб-суал, гъасретлувални пашманвал ваз амукъда эхиратдиз фейила. Сурун къене ви юлдашар ина вуна авур хъсан ва пис амалар жеда.

Я Адаман хва! Низ и дуънья клан хъайитла, адаз умуърни клан жеда. Умуър клан хъайидаз, мал-девлетни клан жеда. Мал-девлет кланзайдан рикел къиникъ гъич къведач. Къиникъ рикел алачирда дуъньядин къайгъуй-

Я Адаман хва! Жегъилвилехъ ягъамир, гъикъван жегъилар къена чпелай гуъгуъниз къуъзуьбур туна.

рин гъилай туба-астагъфир ва тлеат авун гежел вегъеда. Эхирдай гъакI, тубани тлеат галачиз и дуъньядилай финни ийида. Ахътиндаз женнетни гъарам жеда. Я Адаман хва! Низ и дуънья даклан хъайитла, адаз умуърни даклан жеда. Умуър даклан хъайидаз, мал-девлетни даклан жеда. Мал-девлет дакланзайдан рикел къиникъни къведа, сурун азабарни, Мункарни-Накиран суаларни, эхиратда гъисаб-суал авайдини рикел жеда. Ибур вири рикел алайда, туба-астагъфир, тлеат ва хъсан амаларни ийида. Ахъгинди жегъеннемдин цлувай ва къияматдин йикъан мусибатривай къутармиш ийида.

Я Адаман хва! Пеат ийиз зун рикел хъизвайди, За мергъямат гуз рикел хкида. Асивилер ийизвайди, За лянетламишда. Гъавилай куъне асивилер инкар авуна, тлеат авун лазим я. Я Адаман хва! Ферзер ада ая (къилиз акъуд), аси жемир, За гайидал разивал ая ва къиникъиз гъазур хъухъ, та эхиратда хъсанвилер жагъидалди! Я Адаман хва! Хъуьрез, гунагъар ийизвайди, шез жегъеннемдиз фида. Шез, хъсан крар ийизвайди, хъуьрез Женнетдиз гъахъда. Я Адаман хва! Жегъилвилехъ ягъамир, гъикъван жегъилар къена чпелай гуъгуъниз къуъзуьбур туна.

Я Адаман хва! Гъикъван инсанар хъана дуъньядин девлетар кватла, чухсагъул талгъудай мирес-варисриз туна, чеб къена. Анжах эхиратда а девлетрин гъисаб (жавабдарвал) чпин хиве ава. И дуъньядал шадвал ийимир, гъакъикъатда, ада вун валай вилик хъайибур алдатмишарайвал алдатмишда. За халкънавай шейэрин арада дуънья хъиз Зи вилик усал са затни авач. Вуна ам тур, гъакъикъатда, адал рикI алайдаз ам са фитне я, ам кватлазайдаз - бала я. Эгер

Чехи Аллагъдин вилик дуъньядин къимет са ветрен луван къиметдиз барабар тиртла, Ада кафирриз са хупI ядни гудачир. За и дуънья гъам-хажалат яз халкънава.

Я Адаман хва! Эгер За эхират къванцикайни чепедин палчухдикай, амма гъамишалугъди яз халкънавайтла, ва дуънья къизилдикайни гиммишдикай, амма фана яз, гъакI ятлани вун патал дуъз - гъамишалугъ тирди къачун фана тирди тун я.

Я Адаман хва! Эгер куъне квелай эвел хъайибур ва гуъгуъниз хъжедайбур, инсанар ва чинерар, къейибур ва чан алайбур, цавун Аршдилай чилин кланик къведалди вири кватла, чилай я са твар, я са майва, я са пеш, я са набатат акъудиз ва я цаварилай са цин стIал эвидиз алахъайтла, Зи регъим галачиз квелай и квалах алакъдач. Аллагъ-Таалади лугъузва: «Мал-девлет - Зи мал-девлет я, Женнет - Зи квал я, факъбар (кесибар) - Зи эменнидал алайбур я. Къачу Завай Женнет - Зи мал-девлетдихъ. Квелай алакъайтла, Зи квал (яни Женнет) квез, тахъайтла - Заз амукъда».

Я Адаман хва! Ви далудиз къезил парар залан парарилай регъят тирвал, ви гъисаб-суалдизни тIимил мал-девлет хуън гъаф жедалди регъят я.

Я Адаман хва! Илим чира, гъакъикъатда, илим авачирдаз акъулни авач. Акъул авачирдаз динни жедач. Дин авачирдаз эхиратда Женнетни жагъидач.

Я Адаман хва! Вун дуъньядин девлетар кватлаз алахъзава ва гъар юкъуз къарагъна къазанмишиз чалишмиш жедайла, дуъньядин къайгъуйрин гъилай ви рикелай эхират физва. Бес мус вуна эхиратдин амалрин къайгъу чугъвада? Къиникъ ви вилик ква (яни мукъув гва) ва бирдан вун вахчуз гъазур я. Я Адаман хва!

ФИР'АВНАН ВА ЕГИПЕТВИЙРИН КЪИЛЕЛ АЛЛАГЪДИ ﷻ РАКЪУРАЙ БЕДБАХВИЛЕР

ПАЙГЪАМБАРРИН ТАРИХДАЙ

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Сифте муъжуд юкъуз селлер къвана, абуру техил барбатна, квалер цин кланик акатна, чехибур ва аялар къена. Инсанар шикаятар гваз Фир'авнахъ элкьвена, абуруз фикир тагана жезвачир, гъикл хъи, ада вич аллагъ я лугъузвай. Ада абуру хъуьтуьл гафаралди секинарна элкьвена рахкурна. Гила ам Мусадихъ ﷻ элкьуьн мажбур хъанвай, ада Аллагъ-Тааладивай Египетдин халкъ азабрикай азад авун тлалабдайвал. Селлерин гъиляй зарар анжах египетвийриз хъана, Исраилан рухвайрин квалер саламат яз амукъна. Аламатар акур Фир'авн диндал къведа, лагъана умуд кутур Мусадихъ ﷻ Аллагъдивай ﷻ абуру бедбахвиликай азад авун тлалабна. Аллагъ-Таалади Вичин пайгъамбардин дуьади жаваб гана ва египетвийр азабдикай азад хъана. Анжах и аламатдин шагъидар хъайидалай къулухъни абуру, гъа жергедай Фир'авни, мад Мусадихъ ﷻ акси яз рахазмай. Бедбахвал алаатайла чил къацу хъана, чуьллер ва бустанар Женнетдинбуруз ухшар хъана. Гила абуру тестикъариз эгечна: «Ибуру вири селлер къунин негъа я». Ягъалмиш хъанвай рекъелай дуьз рекъел абуру гъакл ятлани элячна. Аллагъ-Тааладиз хъел атана ва икъван чвалалди акур такур къадар цицлер абурал рахкурна, абуру египетвийрин никлера экъечнавай вири бегъер тлуьна. Магъ коптри Фир'авназ шикаятар авуна. Ада абуру секинарна ва вич такабурулувал къулухъ туна, ягъ, намус амачиз Мусадивай ﷻ куьмек тлалабиз эгечна. «Эгер вуна чун цицлерикай къутармишайтла, за ви пайгъамбарвал къабулда ва Аллагъдихъ ﷻ иман гъида, ва Исраилан рухваяр азад ийида», - лагъана Фир'авна. Фир'авна гайи гаф къилиз акъудда ва ам диндал къведа лагъана са тлимил умуд хъайи Мусадихъ ﷻ Аллагъдивай ﷻ абуру азабдикай азад авун тлалабна. Дуьа авурдалай къулухъ къайи шагъвар акъатна ва цицлер квахъна. И сефердани, азабдикай къутармиш хъайидалай къулухъ, вичи гайи гаф Фир'авнан рикелай алатна ва Аллагъ-Тааладихъ ﷻ ада иман гъанач. Цицлери анжах египетвийрин никлериз зиян гана, абуру Аллагъдихъ ﷻ ягъазвай инсанрин бегъеррик къанач. И аламат виридаз акунатлани, ягъалмиш хъанвай инсанри иман гъанач. Ахпа Аллагъ-Таалади абурал нетлер рахкурна. Абуру чпин велик акатай вуч хъайитлани незвай: парталар, квалер авай шейэр, гъатта инсанар, гъавилияй египетвийриз яшаммиш жез лап четин хъана ва мад куьмек тлалабиз Фир'авнан къилив гъерекатна. Вичин нубатда Фир'авна абуру секинарна, Мусадихъ ﷻ къилив гъерекатна, адахъ

глаз мад идалай велик ктлуьнай хътин икърар ктлуьнна. И сефердани Мусадихъ ﷻ дуьа себеб хъана абуру Аллагъди ﷻ бедбахвиликай къутармишна. Идалай къулухъ Мусадихъ ﷻ гайи гаф пачагъдин рикелай фена, налуьгуди абуру арада ихтилат гъич хъайиди тушир. Эхирни, Аллагъ-Таалади абурал хъипер рахкурна. Им египетвийр патал виридалайни четин ахтармишун хъана. Гъа и мурдар, писни къвезвай махлуькатар абуру тлуьниз аватзавай, къажгъанриз гъахъзавай, месерик экечлавай ва парталра гъатзавай, са гафуналди, инсанрин чан туьтуьниз акъатнавай. Магъ египетвийри ягъалмиш хъанвай Фир'авназ шикаятар авуна. Ада лагъайтла, абуру секинарна квалериз рахкурна ва вич Мусадихъ ﷻ къилив куьмек тлалабиз фена. Мусадихъ ﷻ анжах са шей тир кланзавайди – абуру диндал гъун, гъавилияй ада мад египетвийр азабдикай азад авун патал Аллагъдивай ﷻ тлалабна. Аллагъдин ﷻ ихтиярдалди селлер къвана ва вири хъипер ци вацлуз тухвана. Анжах Фир'авназ вичи гайи гаф хуьда лагъана гъич фикирни авачир, и аламатдини ам диндал гъанач, акси яз, адан аксивал аргухарна. Ахпа Аллагъ-Таалади Мусадихъ ﷻ вагъйу рахкурна. Адаз асадал Нилдин яд ягъун эмирнавай. Лагъайвал авурла, вацла авай яд яруди хъана, яни ам мишъи ивидиз элкьвена. Коптрин ийир-тийир квахъна. Исраилан рухвайрикай сада къванни хъвадайвал Нилдай яд къапуниз къачурла, ам мишъи циз элкьвезвай. Гъа чкадилай Фир'авнан терефдарди яд къачурла, ам гъасятда ивидиз элкьвезвай ва абуру ам экъичуниз мажбур жезвай. Гъа ик, египетвийр Нилдин цикай магърум хъана ва цихъ хъанихъ яз рекъиз башламишна. Фир'авна гаф гана: «Эгер Мусадихъ ﷻ дуьа авуртла, чун и бедбахвиликай къутармиш хъайитла, за ва египетвийри сад Аллагъдихъ ﷻ иман гъида». Адан гафунин члалахъ хъана Муса ﷻ Аллагъдихъ ﷻ элкьвена тлалабна ва абуру и бедбахвиликайни къутармиш хъана. Нилдин ивидин яд великдай хъиз мишъи хъана, амма Фир'авна мад вичи гайи гаф хъанач ва Мусадихъ ﷻ инанмиш хъанач. Египетвийрин хиянатлувилиг шагъид хъайидалай къулухъ абуру иман гъида, лагъана пайгъамбардин умуд мишъиз атлана. Гъа халкъ девлетлуди хъуниз килигна пайгъамбарди ﷻ Аллагъдивай ﷻ абурал жаза рахкурна тлалабна ва Гъаруна «амин» лагъана. Аллагъ-Таалади адан тлалабуниз жаваб гана ва египетвийриз еке зарар хъана, гъатта бязибур къванериз элкьвена. Икъван аламатар акунатлани са шейинивайни гъа и ягъалмиш хъанвайбуру дуьз рекъел гъиз, абуру Аллагъдихъ ﷻ инанмиш жедайвал ийиз хъанач.

Машитлат ва Асият Фир'авна кьейи къайдадикай куьруь риваят

Фир'авнан хазиначи Аллагъдихъ ﷻ инанмиш, амма винел патай вич Фир'авнан терефдар яз къалурзавай Харкил лугъудай инсан тир. Мусадихъ ﷻ иман гъайи суьгъурчияр жазаламишай вахтунда ада икъван чвалалди чуьнуьхнавай вичини иман гъанвайди малумарна. Ада Мусадихъ ﷻ галаз женг тухузвай Фир'авнан адресдиз гъакъикъи гаф лугъун къетна. Пелбетда, вири халкъдин велик Харкил вичиз аси хъайила ва вич Мусадихъ ﷻ табий хъана лагъайла Фир'авназ бегенмиш хъанач ва суьгъурчийрихъ галаз амни къена. Харкил Фир'авнан ихтибарнавай инсанрикай хъуниз килигна адан папани пачагъдин квалер кваллахъзавай. Адан везифа Фир'авнан руш къизилдин тахтунал ацукъарна адан чларар эвягъун тир. Са сеферда, Фир'авнан рушан чларар эвягъудайла, адан гъиляй регъ аватна. «Аллагъдихъ ﷻ инанмиш тушир инсан вилияй аватрай ва адан килел бедбахвал атурай!» (маса риваятда ада «Бисмилягъ» лагъана лугъуза) - лагъана регъ хъажна машитлата (Машитлат – чларарихъ гелкъвезвай къаравуш дишегъли). Руша адавай хабар къуна: «Бес Аллагъ – зи буба тушни?» Машитлата жаваб гана: «Ви бубадизни за са сад тир Аллагъ ава». Вичин бубадизни Аллагъ ава лагъай гафар рушаз бегенмиш хъанач ва машитлатан гафар Фир'авнал агакъарна. Пачагъ ажуьгди къуна ва дишегъли вичин къилив гъун эмирна. Гъурчехъандин гъиле гъатай къур хъиз, са тахсирни квачир диндар дишегъли Фир'авнан киллин гъана. Рикл имандай ацанвай машитлат вичин итим пачагъди къейдилай къулухъ етимар хъайи аяларни галаз Аллагъдикъ ﷻ умуд кваз, секиндивиз Фир'авнан велик акъвазна. «Ви Рабби вуж я?» - хъел кваз хабар къуна адавай Фир'авна. «Зунни вун халкънавай Аллагъ я!» - жаваб гана ада. Регъимдикай магърум хъанвай, лянет хъайи пачагъди адаз пис азабар гана, чилел гъад авуна (къурурдайвал экъянавай хипен алажай жендек хъиз) ва адан гъилеризни квалериз мишер яна. Вичихъ иман тагъайтла, аялар хурдал туклава лагъана Фир'авна адаз кичлерар гана. Амма Аллагъди ﷻ клеви авунвай рикл хуруда авай машитлатаз гъич кичле хъанач. Гъа ик, Фир'авна адан аялар са-сад дидедин руфунал туклуна, эхирдайни - некледин аял. «Араис» ктабда лугъуза хъи, аялар са-сад дидедин вилерал алаз пичина кана, эхирдайни - некледин аял. Таза аял пичиниз гадардалди ам вичин дидедихъ элкьвена иер сесиналди рахана: «Сабур ая, диде, вун дуьз рекъел ала».

КъатI ама

Чарадан квалериз гъахъдайла, хуьн лазим тир эдебар

Чарадан квалериз гъахъдалди иесидивай ихтияр къачун лазим я. Им чи динди истемешзавай чарасуз эдеб я. Ихтияр къачудай къайда:

Макъала:
Ансар Рамазанов

1. Квалериз гъахъдай ихтияр тлалабзавай ва я квалер авай инсанриз эвериз кланзавайда явашдиз рак гатада ва я зенгинал тлуб илисна эляйда. Риклин ахъагъайла, квалер авай шейэриз килиг тийидайвал къвалахъ акъвазда; рак гатайдалай къулухъ адан велик акъвазунни кутугнавач, са патаз хуьн лазим я. АтI-Пабараниди агакъарнавай Пайгъамбардин ﷻ гъадисда лагъанва: «**Куьн ракларин велик акъвазмир, къвалахъ акъваз, ахпа квалериз гъахъдай ихтияр гун тлалаб ая, ихтияр гайитла, квалериз гъахъ, тагайтла - элкьвена ахлад**».
2. Рак гатайдалай къулухъ къве ракатдин кплуни къазвай къван вахтдунда вил алаз акъвазда. Ахпа къвед лагъай сеферда рак гатада ва мад гъакъван вахтунда гуьзетда, гъикл хъи, мумкин я квалерин иесиди капI ийизва. Пуд лагъай сефердани гатайла жаваб тагайтла, элкьвена хъфин лазим я. Гъадисда лагъанва: «**Пуд сеферда квалериз гъахъдай ихтияр тлалаб, эгер ихтияр гайитла, гъахъ, тагайтла - элкьвена ахлад**» (Бухари).
3. Рак гатайла квевай хабар къуртла: «Вуж я?», жаваб гун лазим я жуван ва я бубадин тлвар къуна. «Ам зун я!» лугъудай ихтияр авач. Джабира ﷻ ахъайна: «Са сеферда за Расуллулагъдин ﷻ квалерин рак гатана. Ада ﷻ суал гана: «Вуж я?» За жаваб гана: «Ам зун я». И арада вичин наразивал къалурун патал Пайгъамбарди ﷻ лугъуз хъана «Зун, зун, зун» (Бухари).
4. Иесиди рак ахъагъайла, адаз салам гана ахпа квалериз гъахъдай ихтияр къачун лазим я. Гъадисда лагъанва: «**Са асгъаб Пайгъамбардин ﷻ квалериз гъахъна, амма салам ганач. Аллагъдин Расулди ﷻ адаз элкьвена хъфена ахпа «Ас-саламу алайкум» лагъана ва квалериз гъахъдай ихтияр къачуна гъахъун буйругъна**» (Абу Давуд).
5. Ихтияр гун лагъайла – им варарай ва я ракларай гъахъун лагъай члал я. Даклардай, парудилай ва я маса чкайрай чарадан квалериз гъахъдай ихтияр авач. Къуръанда Аллагъ-Таалади эмирна (мана): «**Квалериз куьн варарай гъахъ**» («Аль-Бакъара» сура, 189-аят).
6. Чарадан квалериз гъерекат квачиз гъахъда. Вичин велик акатай квалериз гъахъун кутугнавач, мугъман анжах иесиди лагъай квалериз гъахъда ва ада къалурай чкадал ацукъда.
7. Иеси квалер авачиз, месела, адан папа рак ахъайнаваз ва ада квалериз ша лугъуз хъайитла, аниз гъахъ тийидайвал, са багъана къун лазим я, гъатта ам ви клеви дустунин ва я стхадин квалер яз хъайитлани. Эгер квалерин иесиди великамаз вичин папаз ва аялриз флан мугъман къведа ва ада вич хкведальди гуьзетрай лагъанватла, адаз къилди квалер вил алаз акъваздай ихтияр ава. Магъ ихтияр ава эгер квалерин иесидин чехи (балугъ хъанвай) гадайри ва я адан папан магърамри (месела, хайи стхади, бубади..) квалериз теклиф ийиз хъайитла. Пайгъамбарди ﷻ лагъанва: «**Килиг, чара дишегъли авай квалериз гъахъиз къурху хуьхъ**». Са дишегълиди лагъана: «Я Расулялагъ ﷻ, бес итимдин стхаяр хътин мукъва-къилийрихъ галаз гъикл хуьй?» Пайгъамбарди ﷻ жаваб гана: «**Ам къиникъиз тешпигъ я!**» Вучиз Пайгъамбарди ﷻ икI лагъана? Вучиз лагъайтла, итимдин мукъва-къилияр ширин мез авай, девлетлу ва иербур хуьн мумкин я. Чаз чизвай гъадисда лагъанва: «**Итимни дишегъли къилди хъайи чкада пуд лагъайди шайтан жезва**». Гъавилияй, итим квалер авачирла гъатта адан клеви дустуни рак гатайтла, папаз рак ахъайна адаз квалериз эвердай ихтияр авач. Гъайиф хъи, идаз тлимил инсанри фикир гуьза.

Зугъа кпунин лайихлувилер

Зугъа капI – им Пайгъамбардин ﷺ кевеи суннат (суннату-ль-муаккада) я. И кпунин вахт рагъ экъечIна са жидадин (тахминан 3,5 м) виниз хкаж хъайила, яни рагъ экъечIна са зур сятинилай эгечIзава ва гъатта рагъ цавун аршдив агакъдалди давам жезва. Ам ийидай виридалайни хъсан вахт йикъан ¼ (къудакай са пай) фейила я.

Макъала:
Гъасан Амаханов

Зугъа капI виридалайни тIмил яз къвед ва виридалайни гзаф цикъвед ракат ийизва. Ният: «Ният авуна за къве ракатдин сувабдин Зугъа капI авуниз Аллагъ ﷻ патал». Сад лагъай ракатда «аль-Фатигъадин» гуьгъуьнлай «аш-Шамси» ва «аль-Кафирун» сураяр ва къвед лагъайда «аз-Зугъа» ва «аль-Ихлас» сураяр кIелун меслят къалурзава. Къведалай гзаф ракатар ийиз кIанзавай инсанди гъар 1-ракатра «аль-Кафирун» ва 2-ракатра «аль-Ихлас» сураяр кIелда. Къейд: инал лагъай сураяр чин тийизвай касди вири ракатра «аль-Ихлас» кIелайтIани турус жеда.

Чпин ризкъи артух хъана кIанзавайбуру Зугъа кпунилай къулухъ и дуъа кIелда: «Аллагъумма инна-з-зухIаа зухIаука, валь-багъаа багъаука, валь-джамала джамалюка, валь-къуввата къувватука валь-къудрата къудратука, валь-исмата исматука. Аллагъумма ин кана ризкъи фис-самааи фанзильгъу ва ин кана фи-ль-арзи фа-ахрижгъу, ва ин кана му'ассаран фа-яссиргъу, ва ин кана хIараман фатIагъгьиргъу, ва ин кана ба'идан факъаррибгъу, би-хIакъкъи зухIаика, ва багъааика ва джамалика, ва къувватика, ва къудратика, аатини ма атайта ибадака-с-салихIин».

Таржума: «Я Аллагъ ﷻ! Дугъриданни, зугъа – Ви зугъа я, гуьзелвал – Ви гуьзелвал я, иервал – Ви иервал я, къуват – Ви къуват я, къудрат – Ви къудрат я, къутармишвал (гунагърикай) – Ви къутармишвал я. Я Аллагъ ﷻ! Эгер зи ризкъи цаварал алатIа, Вуна ам анай зал авуд, эгер чилик кватIа аникай хкуд, четиндиз къазанмиш жезвайди ятIа, регъятара, ам гъарамди ятIа гъалал ая, яргъа аватIа - мукъвал ая. Ви Зугъадин, гуьзелвилин, иервилин ва къудратдин гуьрметдай заз Ви хъсан лукIариз гайи хгтин няметар це!»

Зугъа кпунин лайихлувилерикай лугъанвай гзаф гъадисар ава. Абурукай сада лагъанва: «Женнетдиз Зугъа лугъудай раIар ава. Къияматдин юкъуз малаикди эвер гуда: «Эй гъакъисагъвилелди Зугъа капI авур Аллагъдин ﷻ лукIар, куьн гъинава? Ибур куь варар я, Аллагъдин ﷻ регъимдалди куьн аниз гъахъ!»

Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Аллагъ-Таалади лугъузва: «Эй Адаман хва! Йикъан сифте къыляй къуд ракат капI ийиз кугъул жемир! Вуна абур авуртIа, за гъа йикъан эхирдалди ви кIвалахар къылиз акъудда» (Абу Давуд).

Мад Пайгъамбарди ﷺ лугъудай: «Гъар юкъуз Зугъа капI анжах туба ийизвай касдила алакъда. Гъакъкъатда, ам туба ийизвай инсанрин капI я» (Гъаким). ГъакIни, Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Гъар юкъуз Зугъа капI ийизвай касдин гунагърилай Аллагъди ﷻ гъил къачуда. 2 ракат ийизвай кас кугъул инсан яз гъисабдач; 4 ракат ийизвайди – вафалу инсанрикай жеда; 6 ракат ийизвайди – йикъан къене гъам, хажалатдикай азад жеда; 8 ракат ийизвайди – диндар инсанрикай жеда; 12 ракат ийизвай касдиз Аллагъди ﷻ Женнетда къизилдикай къеле эцигда» (Ибн Маджа, Тирмизи).

Абдулла бин Джарада ﷺ ахъайна: «Аллагъдин Расулди ﷻ лагъана: «Мунафикъди Зугъа капI ийизвач ва ада «аль-Кафирун» сурани кIелзавач» (Дайлами). Заз чидай гъалда, гъар юкъуз Зугъа капI авун патал гъа и эхиримжи гъадис чаз бес жеда. Вич мунафикъдилай тафаватлу хъана кIанзавай инсанди Зугъа капI авурай. Къуй Аллагъ-Таалади чаз Пайгъамбардин ﷺ суннадиз табий жедай къуват гурай! Амин.

Вагъабитри туьгъмет тавур, инкар тавур шей Исламда амани?

КЪИМЕТЛУ ЧИРВИЛЕРИН ХАЗИНА

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

«Аль-Фикру-с-Суфийу» ктабдин авторди лугъузва: «Яш хъанвай инсанар Аллагъди ﷻ ибадатдикай азад ийизва, лугъуз тести-къариз суфийри абур Исламда ферз авунвай ибадатдикай азад ийизва». Инсандивай мад гъихътин таб туькIуьриз жеда?! Ихътин гафар суфийр ана амуькрай, гъатта чи умматдай тир, гъакъикъатдиз табий жезвай гъич са мусурмандин сивий акъатун

км) рекъе авай инсандиз кпIар куьруь ийидай ва къве капI санал ийидай ва сивер хуьн тийидай (ахпа хуьда лагъана ният аваз хъайитIа), регъятвал ганва. Къве капI санал ийидай ихтияр азарлу инсандизни ава. Мусурман умматдиз ганвай вири регъятвилер суфийри туш туькIуьрнавайди, абур Аллагъ-Таалади Вичи ганва. Инсанривай ийиз алакъ тийизвай везифаяр Аллагъди ﷻ абурун хиве тунвач, акси яз ада вири регъятарна. Аллагъдин ﷻ

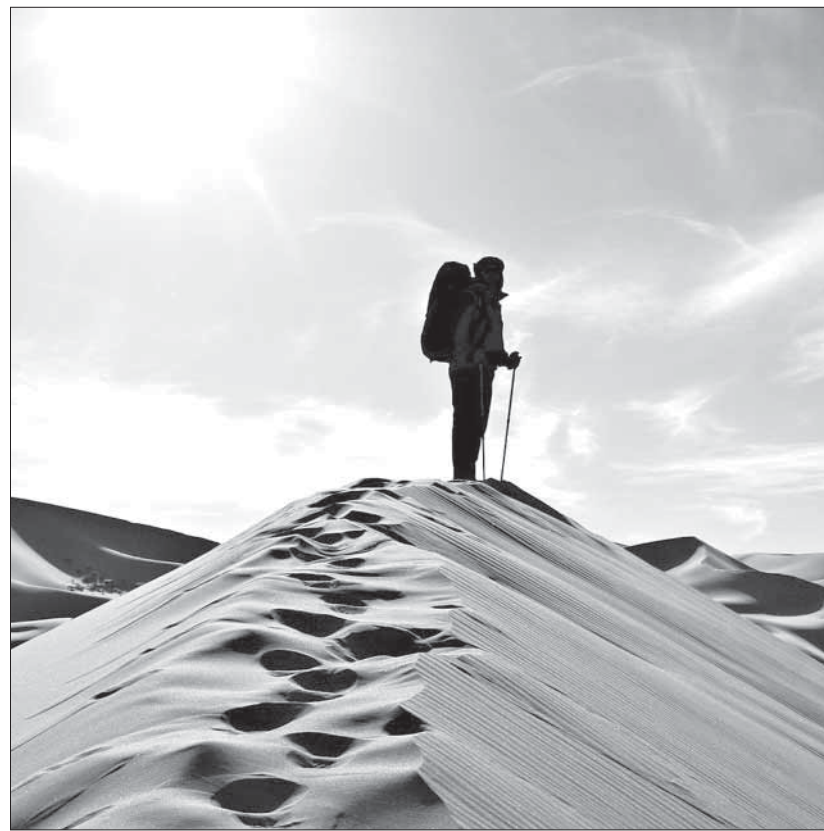
инанмиш жез кIанзавач. И крарни абур къабулнач. Идалай вилик чна ихтилат авур – гъавсар, автадар, будалаяр, нукъабаяр, абдалар ва мсб. – вагъабитар патал гъич авач. Къуд мазгъабрикай садазни табий хуьн абур къабулзавач.

ИкI хъайила, Исламдикай вуч амуькъава? Абуру лугъуда жеде, Исламдин вад дестек къылиз акъудун ва имандин ругуд шартIунихъ инанмиш хуьн бес я. Я Аллагъ ﷻ, и дибриз абур чи хиве тунвай тегъерда гъар садавай табий жез хъанайтIа, чнани лугъудай: чаз абурулай гъейри мад са шейни герек амач! Исътда и месэладал машгъул хуьнин чарасузвал ава, адал кар алакъзавай инсанар машгъул хъана кIанда адакай гзаф ктабар кхъидайвал. Суфийрин вири зегъметар, суьгъбетар ва ктабар инсанар гъа и месэладин гъавурда тун патал я. Абуру маса ихтилатар ийизвач.

Гъурметлу стхяяр, инал зун сирдин илимдихъ галаз алакъалу месэлайрин гъакъиндай герек къадар рахана, жувахъ ахътин агалкъунар авачтIани. Зун марифатдин вини дережада авай алимин тIварцIихъай рахазва лагъана куьне фикир ийимир. Зун абуруз лайихлу туш. ГъакI ятIани заз - Аллагъ-Тааладин зайиф лукIраз абур кIан я, зун абурун рекъий физ, завай жезвай къайдада абур зи хиве тунвай везифаяр къылиз акъудиз чалишмиш жезва. Зун сирдин илим гъай, караматар къалурзавай шейхерикай туш. Зун акъван еке алим туш. Идакай за ктабдин сифте къилени лагъанай. Аллагъди ﷻ гайитIа, зун мад и месэладал хкъведа, адаз идалайни хъсандиз баян гудайвал. Вичин диндин стха алдатмишай, адан гъакъиндай угърашвал авур касди, гъакъикъатда, гъа угърашвал вичи-вичиз авунва ва вичи-вич алдатмишарна. Гъамишалугъ уьмуьрдани гъа угърашвал гъадал хкъведа, ам адаз вичи-вичиз гъазурай фур яз жагъида.

Аллагъди ﷻ шукур хуьй, заз жув чизвай вахтунилай эгечIна алай йикъалди зал вуж гъалтнатIани: мусурман ва я кафир, гъвечIиди ва я чIехиди, са лукIни авач Аллагъдин ﷻ лукIарикай за алдатмишай. Аллагъ-Таалади ганвай няметрикай виридалайни екеди гъа им я. ГъалатIар, гунагъар, риклелай алатай шейэр и уьмуьрда заз гзаф хъана, гъикI хъи, ибур жергедин инсандиз лайихлу амалар я. И амалрин гъакъиндай за туба ийизва, Аллагъдивай ﷻ абурулай гъил къачун тIалабзава, гъайиф къвезва ва рикIин дериндай ва вири мусурманрин гъакъиндай Аллагъдивай ﷻ тIалабзава.

КъатI ама

Рекъе авай инсандиз кпIар куьруь ийидай ва къве капI санал ийидай регъятвал ганва.

мумкин туш.

Амма начагъбур, къуьзуьбур ва рекъе авай инсанар патал регъятвилер ава.

Мисал яз, капI кIвачел акъвазна авун ам гъакI ийиз алакъзавай кас патал ферз я, акъвазна тежезвайдаз ацукъна ийидай ихтияр ава. Ацукъна тежез хъайитIа, къаткана ийидай ихтияр ава. Имам аш-Шафииди ﷺ лугъузва хъи, инсандин къил къилел аламай къван адаз капI ахъайдай ихтияр авач. Ада ам вичивай жезвай къайдада ийида, гъатта вилерин ишарайрин куьмеқдалди. Эгер дастамаз къачудай яд авачиз ва я яд ишлемиш тийидай себеб аваз хъайитIа, таяммум ийидай регъятвал ганва.

Эгер ихътин мумкинвални авачтIа, адан вахтуниз гъурмет авуна дастамазни гъачиз капI авун лазим я. Амма ахпа, мумкинвал хъанмазди, ам къаза хуьвун лазим я. Къуьзуьвал ва я Шариятди къабулзавай маса себеб аваз сив хуьз тежезвай инсанди ахъайй Рамазандин вацран гъар са йикъан паталай са мудд (600г) къуьл жерме гана кIанда. Шариятди яргъалди яз гъисабзавай (тахминан 82

регъимдихъ сергъят авач, Адаз Вичин лукIар язух къвезва. Адан сифетар гъа ихътинбур я. Инсанри чеб Аллагъдин ﷻ регъим къазанмишдай тегъерда тухвана кIанда. Къуй Аллагъди ﷻ гъар садаз Вичин регъимдиз лайихлу жез куьмек гурай!

Гъурметлу мусурманар! Куьне фикир це, вагъабитри туьгъмет тавур, инкар тавур шей Исламда амани?

Вири махлукъатар чи Пайгъамбардин ﷺ нурдикай халкънава лагъайла абур рази жезвач, Пайгъамбардилай ﷺ тарифар ийизвай мавлидар абур инкар ийизва. ГъакIни абурун гафарай Пайгъамбардин ﷻ, Аллагъдин ﷻ валидин сурал зиярат ийидай ихтияр авач.

Чун бубайрин сурарал фейила, къейибурун руьгерихъ садакъаяр гайила, абур нарази жезва. Чпиз табий тахъай вири инсанар абур мушрикрай (сад Аллагъдилай ﷻ гъейри маса шейэриз ибадат ийизвайбуру) гъисабзава. ГъакIни валийри ийизвай караматрихъ, валийри сирдин илим чизвайдахъ, абур Пайгъамбардихъ ﷻ галаз гуьруьш жезвайдахъ абуруз

Суфийрин суьгьбетар

Аллагъдин ﷺ сирдин тIвар
Са сеферда шейхдин кьилив са кас атана ва адан гъурметдай тIлабайла гьасятда жаваб гузвай Аллагъдин ﷺ сирдин тIвар чирун тIлаабна. «Ви мурад ми хьиди яни?» - хабар къуна шейхди. «Эхъ!» - жаваб гана ада. И арада шейхди адаз лагъана: «Алад шегьердин варарин патав, ахпа ваз ана акур шейэр заз ахъая». Фена ам шегьердин варарин патав, вуч жедатIа лугъуз вил алаз акъвазна. Са арадилай кIарасар атIудай къуьзъуь кас кIарасар янавай ламни вилик кутуна шегьердин варарин мукъув хъана. Варарал акъвазнавай кIаравулрикай сада къуьзек яна ва кIарасар зулумдалди вахчуна. Ахпа ам шейхдин кьилив хтана вичиз акурдакай лагъана. Шейхди хабар къуна: «Эгер ваз сирдин тIвар чизвайтIа, вуна вуч тIлаабдай?» «За Аллагъдивай ﷺ ам гьелек авун тIлаабдай!» - жаваб гана ада. «АкI ятIа ваз чир хъухъ, а сирдин тIвар заз гъа кIарасар атIузвай къуьзекди чирнава. Аллагъдин ﷺ сирдин тIвар анжах сабур авай, халкьдин гьакъиндай регъимлу ва хъуьтуьл инсандиз чириз жеда» - лагъана шейхдини.

Гада ва Малик ибн Динар
Малик ибн Динар ﷺ ахъайна: «Са сеферда зун чилихъ галаз къуьгъ-вазвай гададин кьиливай физвай, гагъ ам хъуьрезвай, гагъ шехъзавай. Заз адаз салам гуз кIан хъана, амма такабурулу хъана салам ганач. Ахпа за жува-жуваз лагъана: «Пайгъамбарди ﷺ гьевечIибурузни чIехибуруз салам гузвай. Зани адаз салам гуда». Гъа икI, за салам гана. Гадади жаваб гана: «Вазни Аллагъдин салам ва регъим ва берекат хъуй, эй Малик ибн Динар!» «Садрани такур ваз зун гъинай чизва?» - вичин тIвар адаз гъинай чир хъанатIа лугъуз мягътел хъайи Малика суал гана. «Чизва, - жаваб гана гадади, - гьикI хъи, чун и дуьньядиз акъатдалди цаварал чи руьгьер сад-садал гьалтнай». За адавай хабар къуна: «Акъулдинни нефсинин арада гьихътин тафават ава?» «Нефс ваз заз салам гуз кIан хъайила, манивал авурди я. Акъул лагъайтIа, заз салам гунихъ эвер гайиди», - жаваб гана гадади. «Вучиз вун чилихъ галаз къуьгъвазва ва гагъ хъуьрезва, гагъ шехъзава?» - суал гана за. «Вучиз лагъайтIа чун адакай халкънава ва

гъаник чун хъфида. Аллагъдин ﷺ азаб рикIел хтайла, зун шехъзава ва Адан Регъим рикIел хтайла, хъуьрезва», - жаваб гана ада. Эхирни, за адавай хабар къуна: «Эй зи хва! Вуч гунагъ авуна вуна икI шехъдайвал?» Гадади жаваб гана: «Эй, Малик, вуна акI лугъумир. Дугъриданни, заз дидеди пчина цIай твазвай къайда акуна, чIехибуруз къуьсандиз кудайвал ада гьевечIи кIарасар пчина твазвай. Гила вуна фикир ая!»

ЛукI ва ЧIуру иеси
Са ЧIуру иесидиз лукI хъана. И лукI гъамиша вичин иеси дуьз рекъел гьиз чалишмиш жезвай. Са сеферда иесиди лукIраз къуьл цун эмирна. Ада лагъайтIа, мух цана. Бегъер вахчудай вахт алукъайла, иесидиз акуна къуьлуьн чкадал вичин никIе мух экъечIнавайди. Ада лагъана: «За ваз къуьл цуз лагъаначирни бес! Вуна вучиз мух цана?» «Мух цайитIа, белки, къуьл экъечIда лагъана, за фикирзавай», - жаваб гана лукIра. «Эй ахмакъ! - гъарай акъатна иесидай. - Ахътин кIвалах хъун мумкин яни мегер?» «Бес акI хъайила, вуна вучиз чиз-чиз гуна-

гъар ийизва, ахпа Аллагъди ﷺ валай гъил къачуда, лагъана гуьзетзава?» - лагъана лукIра.

Килигзава - анжах аквазвач
Лугъуда хъи, Магъмуд ибн аль-Гъази шейх Абу аль-Гъасан аль-Гъирканидин кьилив атана. Ада шейхдивай Абу Язид аль-БастIами вуч кас я, лагъана хабар къуна. Аль-Гъирканиди жаваб гана: «Ам акур гъар са инсан дуьз рекъел къведа ва бахтлу жеда». «Ам гьикI хъурай? - тажуб хъана Магъмуд. - Бес Абу Джагълаз Аллагъдин Расул ﷺ акуначни, ам дуьз рекъел атанач хъи?» Шейх Аль-Гъирканиди жаваб хгана: «Гъакъикъатда, Абу Джагълаз Пайгъамбар ﷺ аквазчир, адаз аквазвайди Абдуллагъан хва - етим Мугъаммад тир. Эгер адаз Мугъаммад - Аллагъдин Расул ﷺ акунайтIа, ада са шакни алачиз иман гъидай». Ахпа шейхини вичин гафар тестикъардайвал Пак Къуръандай са аят кIелна (мана): «... **Ваз (Эй Мугъаммад ﷺ) абур аквазва, налугъуди, абур ваз килигзава, амма гъакъикъатда, абуруз са шейни аквазвач**» («Аль-Араф» сура, 198-аят).

АЯЛРИН ЧИН

Эрзиман тир машин

ГьевечIи Мусадиз гзаф вахт тир вичин дуст Расулаз авай хътин машин кIанз. Ада вичин диде-бубадивай мукъвал-мукъвал вичизни гьакътин машин къачун тIлаабдай, амма абуру гьеле чпихъ ам къачудай пул авач, лугъузвай ва Мусадиз Аллагъ-Тааладивай тIлааб авун меслят къалурзавай.

Макъала:
Инна Байрамукова

Мусадиз лагъайтIа, диде-бубадиз яб гана ва Аллагъдивай ﷺ бубадиз вичиз машин къачудай такъатар гун тIлаабзавай. Гъа икI, ада гъар юкъуз: экуьнахъ ва нянихъ тIлаабзавай, вахт физвай амма жаваб агакъзавачир. Гъа икI, са юкъуз Муса кучедал къуьгунар авурдалай къулухъ кIвализ хъфиз гъазур хъанвай, садлагъана адаз Расулан рикIелай алатна къумадал амукънавай машин акуна. Муса инихъ-анихъ килигна - куьчеда касни авачир. Ада игрушка гъиле къуна, ам Расулан кьилив хутахиз кIан хъана, анжах садлагъана адаз ам вичин кIвализ хутахиз кIан хъана. «Зун садзани акунач хъи, са кар хъайитIа, къуй ам са масада вахчуна лагъана фикиррай», - фикирна Мусадиз ва машин хъуьчуьк кутуна, вичивай жедай къайдада тадиз кIвализ зверна. КIвале ада вичи пис кIвалах авуна лагъана фикир ийиз башламишна, анжах хъуьчуьк машин хкуднамазди вири адан рикIелай алатна. Йифиз, месел къатканвай вахтунда, ада вичи авур кар веревирд ийиз эгечIна, ада фикирзавай хъи, Аллагъди-Таалади адан тIлаабунриз жаваб гана ва къасухдай игрушка Расулан рикIелай алудна вичиз ам жагъана вахчудайвал авуна. Пакад юкъуз Муса вичин цIийи машиндихъ галаз акI къуьгъвана хъи, гъатта ам авай кIвализ диде гъакъайла-

ни адаз хабар хъанач. Дидедиз машин акуна ва ажайиб тегъерда хабар къуна: - Зи хва, ваз а машин гъинай атана? Мусадиз чин яру хъана, вилер агъузна ва жаваб гана: - Заз ам пишкеш авуна. - Ни? - генани мягътел хъайи дидеди хабар къуна. - Аллагъди ﷺ ... - лагъана Мусадиз ва вучиз ятIани ам генани яру хъана. Аялди са вуч ятIани вичикай чуьнуьх-завайдан диде гъавурда акъуна ва истемишзавай тегъерда вири хъайи-хъайивал ахъай лагъана. Муса дидедиз гъакъикъат ахъайиз мажбур хъана, адан суьгъбет куьтягъайла, дидедиз вилерал накъвар атана... - Я, Аллагъ! Зи хва! Вун гъавурда аквазвани, вуна ЧУЬНУЬХНАВАЙДИ!!! Яраб чна къачагъ чIехи авунва жал? - лагъана дидеди ва шехъиз башламишна. Муса ийир-тийир хъанвай ва дидедиз агатна лагъана: - Вуна вуч лугъузва диде! За ам гъакI къачуна! Расулавай ам квахъна ва заз ам жагъана! За Аллагъ-Тааладивай пара вахтунда тIлаабна, гъавилияй Ада и машин зи гъиле гъатдайвал авуна... Им пишкеш тир! Зун къачагъ туш!!! Ам пишкеш туш, я зи хва! Адалди Аллагъди ﷺ вун ахтармишна! Вуна мусурмандиз кутугай тегъерда намуслуди хъана ам иесидиз вахкана кIанзавай тир! Гъи вахтунда хъайитIани мусурманди гъа икI авун лазим я! Гъатта а шей вичиз къачуз гзаф кIан хъайитIани! Гъатта а шейинихъ масадалай гзаф вун муьгътеж я лагъана вуна фикир ийиз хъайитIа! Вун гъавурда аквазвани? Вуна вуч авуна... Чан хва! Чуьнуьхун еке гунагъ тирди ваз чизвачни? Эхирни, Муса гъавурда акъуна гьихътин чIуру кIвалах ада авунатIа ва ван алаз шехъна. И арада буба кIвалахдила хтана, кIвализ гъакъна

ва шехъзавай хва ва диде акурла, ам гзаф тажуб хъана. Дидеди кар-кьил хъайивал ахъайла, бубадиз хъел атана ва лагъана: - Агъ зи хва...! Вуна ихътин кар ийида лагъана за гуьзетнавачир... Вун себеб яз зи чин яру хъана! Инсанри чи хизандикай вуч лугъудатIа вуна гъадакай фикирзавани! Мусадивай бубадиз жаваб гуз жезвачир, адаз пара регъуь хъанвай... Ада гила вичихъ галаз садни дуст жедач, садани ихтибар хъийидач лагъана фикирна ва адаз пис хъана. Умуд кваз ам бубадиз килигна ва суал гана: - Буба, диде, за пис кIвалах авунвайдан зун гъавурда акъуна... Заз регъуь хъана, заз гъалатI дуьзар хъийиз кIанзава... Аллагъ-Таалади ва куьне вирида залай гъил къачун патал за вуч авун лазим я?

- Вуна Аллагъдивай ﷺ гъил къачун тIлаабна кIанда ва садрани, рикIел хуьх САДРАНИ, чарадан шей къачумир!!! - жаваб гана бубади. - Хъурай буба! - БицIи аялди гъилер хкажна тIлаабиз эгечIна, - Я Аллагъ! Регъимлу, Мергъяматлуди! За Вавай тIлаабзава, гъил къачу залай, минет хъуй! За гаф гузва мад садрани чарадан шей къачудач лагъана! - Дуьз я. Гила Аллагъ-Таалади валай гъил къачуда ва геележеда вун чIуру кIвалахрикай хуьда лагъана чна умуд кутада. Исятда жува машин Расулав вахце ва адавай гъил къачун тIлаабна. - Хъурай буба... Куьнени залай гъил къачу, за куьн пашманарна, за гаф гузва мад за чуьнуьх хъийидач лагъана! - Мусадиз диде-бубадиз гаф гана, ахпа къачуна машин, багъишламиш лугъуз Расулан кьилив фена.

Жемятдикъ галаз хьунин делилар

1 « тахъайтIа Мугъаммада ﷺ вичин асгъабар къирмишзава, лугъуда инсанри».

Ахпа а кас хъфейдалай къулухъ Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Адан тухумдай Къуръан гзаф кIелдай инсанар пайда жеда, амма адан мана абурун тутьтукъдин кIанивни агакъдач. Абуру хьел чIемурукдай акъатдай тегьерда Исламдай акъатда. Абуру Исламдин партилар алукина, гапур гъиле къуна къуниши мусурман стхадал гъил хкажда». Ингъе, гьурметлу мусурманар, къенин юкъуз чун гъа и завалдин шагьидар я. Эхиримжи пуд йисан къене Россиядин чилел саки 40 диндин къуллугъчи абуру уьмуьрдикай магърумарна. Зун гъеле а вагъабитар себел яз хъанвай къван вири бедбахтвилерикай рахазвач. Гъар гъина пайда хъайитIани, абуру инсанрин арада къал ва фитне твазва, гьукуматда авай къанунар чIуриз, инсанрин арада къал ва фитне тваз алахънава. Абурун амалар акур гъар садаз Ислам экстремиствилин, террориствилин ва вагъшивилин дин хъиз ава. Исламдин тIварцIикай чпиз далда къуна абуру ам долларихъ маса гуз къенепатай барбатIзава. А кар чаз къенин юкъуз ачухдаказ аквазва, гьикI абуру мавлидар гунал ва пIирерал финал къадагъа эцигъаватIа. Ислягъвал кIанзавай, гъакъикъи диндин рекъел алай мусурманар абуру ягъалмиш хъанва лугъуз кафирвиле тахсирлу ийизва. Акъулсуз, савадсуз Къуръандин аятриз дуьз баян тагузвай, гъадисрин мана дегишарзавай вагъабитри чпелай гъейри

амайбуру вири чIуру рекъел ала лугъуз фитнеяр ийизва. Гъа икI, абуру ягъалмиш хъанвайди чаз Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ гъадисрай аквазва: «Дугъриданни иудеяр 71 патал, хаипараяр 72 патал, амма зи уммат 73 патал пай жеда (Агъмад «Муснад» №8377, Гьаким «Мустадрок» №441, Абу Давуд «Сунан» №4596). Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «Аллагъдал ﷺ къин къазва зи уммат 73 патал пай жеда. Абурукай са пай Женнетдиз фида амай 72 пай Жегъеннемдиз. Дугъриданни, дуьз рекъел алайбуру мусурманрин чIехи пай я» (Табарани, Ибн Маджагь №3992). Мад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Куьне зи асгъабрин рекъе давармар, ахпа абурун гьугъуьнай къвезвайбурун, адалай къулухъ тапарар гзаф жеда. А вахтунда куьн жемятдикъ галаз хъухъ, чара жемир, дугъриданни, шайтIан тек инсандикъ галаз жезва. Низ Женнетдин юкъвал жез кIанзаватIа, ам жемятдикъ галаз хъурай» (Агъмад, Тирмизи, Гьаким, Суюти, Минави). Мад Пайгъамбардин ﷺ якъин гъадисрикай сада лагъанва: «Къвед садалай хъсан я, пуд къедалай, къуд пудалай, акI хъайила, куьн гзафбурухъ галаз хъухъ. Дугъриданни, Аллагъ-Таалади гзаф пай дуьз рекъел ийизва» (Агъмад «Муснад» №21331). Гьакима, Ибн Маджагъа, Абу Ну'айма агакъарнавай гъадисдани лагъанва: «Эгер кез мусурманрин арада чаравал акуртIа, куьн гзаф мусурманар авай патаз алад». Ингъе, гьурметлу мусурманар, чаз

якъин гъадисрай аквазвайвал, Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ чи умматдин арада чаравилер жеда лагъанвай. Ахътин вахтунда чаз жемятдикъ галаз санал хъухъ лагъанва. Вири дуьньяда 1,5 млрд гзаф дуьз рекъел алай мусурманар ава, вагъабитар лагъайтIа, чи арада михъи гьуьлуьз вегъенвай са рагъул цин стIалдиз тешпигъ я. Чаз жуьмя юкъуз жемятдикай хкатна мискIиндай хъфизвай са гъвечIи

кIеретI аквазва. Гъа и жуьреда са бязи дестеяр тамариз катиз, жемятдикай хкатна къилди кIпар ийиз фитнейрал машгъул я. Шак алач, «аль-джамаа» лугъудай, дуьз рекъел алай, чи Пайгъамбардин ﷺ гъакъикъи рекъе давармарзавайбуру гзаф пай мусурманар, яни чун я, альгъамдуллилягъ. Къуй Аллагъ-Таалади чаз гъахъ гъахъ яз къалуррай, батIул шей батIул яз! Амин.

ЭДЕБАР

Мусурман гьикI ксун лазим я?

ДУЬЗ АХВАР

Ахвар – им Аллагъди ﷻ инсандиз ганвай еке нямет я. Юкъуз галат хъайи инсанди йифиз ахварин куьмекдалди къуватар кIватI хъийизва. Тамамдиз ял ягъун патал инсан месин капI авурдилай къулухъ, герек авачир ихтилатар ийиз ва я телевизордиз килигиз йифен къуларалди апукъ тавуна гъасятда ксуз хъфена кIанда. Эгер куьн вахтунда къаткайтIа, вахтунда къарагъни ийида, идал шак алач.

Макъала:
Мугъаммадрасул Загъиров

Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ эрчIи патал къаткидай тир. Ада лугъудай: «Ксуз хъфидалди куьне дастамаз къачу, ахпа эрчIи патал къаткук». Алай аямдин медицинади тестикъарзава хъи, чапла патал къаткайла, рики пис кIвалахзава. Ксудайла амал авун лазим тир эдебар:
1. Ксуз хъфидалди дастамаз къачун ва сив хъсандиз чуьхуьн.
2. Ксузвай чкадал хтайла, гъилер дуьа ийидайла хъиз цавуз хкажна капашрал са сеферда «Аль-Фатигъа», пуд сеферда «Аль-Ихляс», «Аль-Фалъкъ» и «Ан-Нас» сураяр кIелна капашриз уф гуда ва абуру бедендивай гъяда. ГъакIни ксудалди пуд сеферда аят «Аль-Курси» («Аль-Бакъара» сурадин 255 аят) кIелун меслят къалурзава.

3. Месел къаткидалди ам юзурун хъсан я.
4. Къибле патахъ чин элкъуьрна, эрчIи патал ксун сунна я, и арада инсанди вичи юкъуз авур амалрикай фикир авуна кIанда. Эгер адавай хъсан кIвалахар гзаф ийиз хъанатIа Аллагъдиз ﷻ шукур авун лазим я, писбуру гзаф хъанватIа хъайи гунагърилай

Аллагъдивай ﷻ гъил къачун тIалабна ва мад а кIвалахар хъийидач лагъана ният авун кутугнава. Ахпа дуьа кIелун меслят къалурнава: «Аллагъумма аслямту ваджъи иляйка ва фаввазту амри иляйка, ва альжаъту загъри иляйка рагъбатан ва рагъбатан иляйка, ля мальжаа ва ля манжаа минка илля иляйка, аманту

бикитабика-л-лязи арсальта» (Я Аллагъ, зун Ваз муьтIуьгъ хъана ва Вун кIандиз ва Вахъай кичIела зи амалар къилиз акъудда лагъана, за анжах Вак умуд кутазва, Валай гъейри маса даях авач аз, Вуна ракъурай Ктабдикъни за иман гъана).
5. Руфунал ксун карагъат я. ИкI ксайла, инсандин сагъламвиле зарар ва нефес къачуз четин жезва.
6. Аялар къилди-къилди месерал ксурун лазим я. Цуд йис хъанвай гадаярни рушар сад-садавай къилди кIвалера ксурун меслят къалурзава.
7. Ахварай аватайла, ихътин дуьа кIелда: «Альгъамдуллилягъи-л-лязи агъйана бада ма аматана ва иляйгъи-ннушур» (Шукур хъуй Аллагъдиз, къейидалай къулухъ чал чан хкай ва Адан патав чун (Къияматдин юкъуз) хкведа). И дуьа гъар гъилера ахварай аватнамазди кIелун меслят къалурнава.
8. Эгер ваз хъсан ахвар акунатIа, ам диндар, савадлу инсанриз ахъая, гъа са вахтунда Аллагъдиз ﷻ шукур гъваш. Эгер ваз пис ахвар акунатIа, пуд сеферда лагъ: «Азуз биллягъи мина-ш-шайтIани-р-раджим – «За Аллагъдивай ﷻ зун лянет хъайи шайтIандикай хуьн тIалабзава», ахпа пуд сеферда чапла патахъ тфу це ва ам садазни ахъаймир. Къуй Аллагъ-Таалади къенин йикъалай эгечIна амай уьмуьрда чаз гъа инал гъайи эдебриз табий жедай къуват гурай! Амин.

Гъакъикъи мазгъабрихъ ва ягъалмиш хъанвай рекъерихъ галаз алакълу месэлаяр

ШАРИАТДИН МЕСЭЛАЙРА ВАГЪАБИТРИН ЯГЪАЛМИШВАЛ

Эвел – алатай нумрайра

Къурамугъаммад-гъажси Рамазанов

Ихътин вакъиа хъун мумкин я: чавай чи мазгъабдин сергъатра аваз са гъихътин ятлани ибадат ийиз жезвач. Месела, тлаваф гъаждин ферз тир дестекрикай сад я. Гъа са вахтунда Кябедела гзаф къадар итимар ва дишегълиар элкъуьниз килигна, жув акси жинсинихъ галукъар тавуна тлаваф ийиз лап четин жезва. Имам аш-Шафиидин мазгъабди тестикъарзавайвал, чара (мукъва багъриар тушир) итимдин ва дишегълидин хам сад-садахъ галукъайтла, абурун къведанни дастамаз чур жезва, вични (дастамаз) тлаваф авун патал чарасуз шартг я. Гила вуч ийин?

ИкI хъайила, Абу Гъанифадин мазгъабда, акси жинсинихъ галукъайла, дастамаз чур тежез-вайди чаз чизва. И арада имам аш-Шафиидин мазгъабдиз табий жезвай инсанар Кябедела тлаваф авун патал акси жинсинихъ галукъайла дастамаз чур жезвач лугъузвай Абу Гъанифадин мазгъабдал элячзава. Эгер имам аш-Шафиидин мазгъабдиз табий жезвай инсанрикай сада маса мазгъабар кваз къун тавуртла, яни абур инкар ийиз хъайитла, ам аш-Шафии мазгъабдай акъатда. Вири мазгъабри сада-сад къабулзава ва сада-сад тамамарзава.

Сада суал гун мумкин я: Эгер мазгъабри акъуднавай къарарар кваз такъуна Къуръандай ва гъадисрай жува-жуваз къарар акъудиз хъайитла, вуч жеда къван? Жаваб: Пеше хъсандиз чидай пешекарар ва архитекторар къерехда туна, шегъер эцигун къванцин устларрин хиве туртла, вуч жеда тла гъа кар жеда. Ва я, месела, тежрибалу хирургар ва профессорар къерехда туна четин операция авун патал духтурвили юкъван образование авай жергедин жерягъдиз эвер гайитла, вуч жеда тла гъа кар жеда ман! Чпин пеше чин тийизвай устларри шегъер чкурдай ва жергедин духтурри инсанар гъелек ийидай тежерда алай аямдин авам инсанри вилик девирра яшамин хъайи имамри Къуръандин ва гъадисрин фундаметдал эцигнавай

Шариатдин клеви квал чкурда.

Суал: Бязибуру тесикъарзава хъи, налугъуди, Къуръанда лагъанва: «Эгер вун и чилел алайбурун гзаф паюниз табий хъайитла, абуру вун рекъелай алудда». Мад: «Ваз гъикъван клан тахъайтлани, абурун гзаф паюни иман гъидач». И гафар гъуналди, вагъабитри чеб амай мусурманрилай тимил ава лугъуз дуз рекъел алайбурай ва гзаф пай мусурманар ягъалмиш хъанвайбурай гъисабзава. Им гъакI яни?

Жаваб: Ваъ. Къуръанда лагъанвай гафарин мана ам я хъи, мусурманрихъ галаз гекъигайтла, кафирар гзаф ава, эгер абуруз (кафирриз) табий хъайитла, мусурманар ягъалмиш жеда. Яни и къве аят кафиррин гъакъиндай ракурнава.

ГъакI язни я, кафиррин къадар мусурманрин къадардидай гзаф тушни бес? Гзаф пай мусурманар дуз рекъел ала ва гъа и гзаф паюнихъай къакъатдай ихтияр авач. И кар чаз садни са шумуд сеферда Пайгъамбарди ﷺ веси яз туна. Тирмизиди, Гъакима, Табараниди, Лаликаиди, Ибну Аби аль-Асима Ибн Умаралай ﷺ агакъарнавай гъадисда лагъанва: «Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «*Зи уммат ягъалмишвилел кватI жедач*».

Мад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Куьн гзаф пай мусурманар физвай рекъяй алад. Абурухъай къакъатай инсан Жегъеннемдиз фида (Гъакима агакъарна). Маса гъадисда лагъанва: «Аллагъдин ﷺ куьмек жематдихъ гала». Гзаф пай мусурманар дуз рекъел алайдан ва абуруз табий хъун лазим тирдан и гъадисрай чун гъавурда акъуна.

Суал гун мумкин я: «Бес Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «*Зи уммат 73 патал пай жеда ва са паюнилай гъейри амайбуру вири Жегъеннемдиз фида*». Им гъикI гъавурда акъун лазим я? Къутармиш жедай пай – «Агълу-с-Сунна вал-Джамма (Пайгъамбардиз ﷺ, адан асгъабриз ва имамриз табий жезвай мусурманар) я, ва мад адаз лугъузва «ас-саваду-ль-а-зам», гъа им мусурманрин виридалайни еке пай я. Абур чавай Пайгъамбардин ﷺ девирдилай авахъзавай вацлухъ галаз гекъигиз жеда, ам Къияматдин ийкъалди ккурадач.

Ягъалмиш хъанвай кватIлар гъа и вацлукай эрчи ва чапла патахъ физвай

хилериз-къанализ тешпигъ я. Абур тайин тир вахтунда жезва ахпа къуразва. Маса мисал: и кватIлар тарцин тандилай физвай хилериз тешпигъ я, абур гъикъван гзаф тахъайтлани, тандилай еке жедач.

Гъеле асгъабрин девирда «хаваридж» лугъудай ягъалмиш хъанвай кватIлар акъатна. Абурун къадар, асгъабрин къадардиз килигайла, еке чулава бутъадал алай са гъвечи лекедиз тешпигъ тир. Мусурманрин тимил пай анжах Женнетдиз фида лугъузвай и авамрин фикирдал чун рази хъайитла, акI жезва хъи, мусурман умматдикай а вахтунин анжах хавариджар Женнетдиз фида. И ягъалмиш хъанвай хилекай Пайгъамбарди ﷺ лагъанвай: «*Хавариджар Жегъеннемдин кицлер я*» (и гъадис Агъмада, Байгъакъиди ва Гъакима агакъарна).

Пайгъамбардин ﷺ девирдилай башламишна, алай вахтуналди виридалайни гзаф пай мусурманар – Пайгъамбардиз ﷺ, адан асгъабриз

ва гъакъикъи имамрин ва алмирин фикирриз табий жезвайбуру я. Эгер и мусурманрин къадар чна ягъалмиш хъанвай 72 кватIлардиз табий хъайибурун къадардихъ галаз гекъигайтла, чаз «Агълу-с-Сунна»-мусурманрин къадар гъи вахтунда хъайитлани са шумуд сеферда гзаф тирди аквада. Гзаф паюнилай гъейри амай вири кватIлар ягъалмиш хъанвайбуру тирди Пайгъамбардин ﷺ гъадисди тесикъарзава. Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «*Бану Исраиль (чувудар) 71 патал пай хъана. Зи уммат 73 патал пай жеда. «Ас-саваду-ль-а-замдидай» (гзаф пай мусурманар) гъейри амайбуру вири Жегъеннемдиз фида*» (и гъадис Табараниди, Ибну Асима, Лаликаиди ва Ибн Гъажара агакъарна. Гъайтамиди лагъана ам агакъарнавайбурун циргъиерди я). Идан шагъид мад Пагъамбардин ﷺ гафар я: «*Зи уммат ягъалмишвилел кватI жедач*».

КватI ама

ПАК ГЪАДИСАР

Дин авачирдаз эхиратда Женнетни жагъидач

5 « Гъикъван гагъи вауна авур гунагърилай туба-астагъфир ийиз, гуьгуьнай мад гъабурухъ элкъведа, тубадилай къулухъ туба хъийиз. Эгер вахъ зи азабар эхиз жедай къуват аватла, кламай къван асивилер ая. Туштла, Зи патав къведалди жуван зайиф тир чандин язух ша. Я Адаман хва! Жуван рикI мецихъ галаз къадайвал ая (яни рикIени меце сад жедайвал), мез амалрихъ галаз къадайвал ая ва амалар Сад Аллагъ патал михъибур хъурай. Гъакъикъатда, мунафикъдин (къве чин алайдан) рикI мецихъ галаз сад жедач, мез амалрихъ галаз сад жедач. Амалар Сад Аллагъ патал хъурай.

Я Адаман хва! Эгер са гъапавай Женнетдин накъв Машрикда (Рагъэкъечидай пад) чкурайтла, адан гуьзел ни Магърибдавайбуру (Рагъаклидай пад) гъиссда. Эгер са къапунавай жегъеннемдин чиркин яд экъичайтла, адан ифин эхиз тахъана, ирид чилер пад жеда. Эгер жегъеннемдин занжурдин са гъалкъа дуьньяда авай чехи дагъларикай са дагъдин куклушдал эцигайтла, цлу къуркъушум цурурдавал, ада дагъни цурурда. Бес вауна жегъеннемда гъикI эхда.

Я Адаман хва! Вауна са гаф лугъудач, са вил вегъедач ва са кам къачудач, вири ви амалар кхъизвай къве малаик (къве къуьнел алай) галачиз. Гъикъван

инсанар ава: беденрал - гужлу, тлеатрал - зайиф. Чпин къуватар Заз тлеат авуни рекъе серфзвайбуруз Туба (Женнетдин лезетар, хъсанвилер ва я ана авай тарцин тIвар, Туба тарцин куьлгедин (сериндик) кланик балкландаллаз инсан 100 йисуз фида) багъишзава. Чпин къуватар асивилер ийиз серфзавайбуруз Вайлон (жегъеннемдин азаб, жегъеннемдин клан) жеда. Я Адаман хва! Гъинава лезетлу тлеатар ва гъевескарвилер дадмишайбуру, гъинава къизилар кватIайбуру, гъинава кеферихъ калтугайбуру? Абур вири пашмандаказ и дуьньядилай фена ва чилин кланик ялгъуз-диз гъахъна.

Фикир ая, дуст!

Гъажикъасум Гъажимегъамедов,
Мегъарамдхур

Сад тир Аллагъ гъана рикел,
Теат авун мийир энгел.
Малаикри лув гуй къуьнел,
Ви чинавай нур акурла.

Аквазва ваз дуьньядин гъал,
Йикъалай къуз артух я къал.
Алкурмир на иблис къвалал,
Жуван сабур хуьн тавуна.

Хъайила вал иблис гъафил,
Тамир чуриз на жуван къил.
Акълмир, дуст, къве экуь вил,
Гъахълу крар чир тавуна.

Адаман хва, жемир авам,
Физва уьмуьр, жезва давам.
Гатада, хва, ахпа на къам,
Къаткизвай сур акурла.

Хъайилахъди яшар гзаф,
Къиникъикай яда на хаф,
Амукъдач мад лугъудай гаф,
Залум жегьнем гур акурла.

Акъл туна жуван къиле,
Сад тир Аллагъ хуьй ви рикле,
Эхиратда тавуй жерме,
И несигъат къун тавуна.

Фикирар яргъал, мензилни мукъвал

Сара къуна девлетни мал,
Рекъич лугъуз мийир хиял,
Тхуда хьи къуна хурал,
Вуна авур хъсан амал.

Девлетрикай жедач куьмек,
Сурун къене хъайила тек.
Квадарда ви мез фелек,
Акърабрини ийиз гъелек.

Малаикри гайла суал,
Жаваб тагуз мез тахъуй лал,
Эгер вун батлул хъайитла,
Иблис къвазда хуьрез къвалал.

Чилин кланик хъана сайли,
Ахквадач кас ваз играми,
Ахпа къада вун хиялри,
Садавайни тежез дарман.

Винел зурба пар хъайила,
Лап яргъал йисар хъайила,
Сурун лакъан дар хъайила,
Низ къведа ви гъарайдин ван?!

Ада авуртла на ферзер,
Ви клвал ачух жеда сенгер.
Аллагъдал гъайила иман,
Мезни ширин сивикни хъвер.

Сабурлу хъухъ, Аллагъдин лук!

Галукъайла вахъ четин тлал,
Шукур ая сагъ хуьн патал.
Мийир вуна маса хиял,
Сабурлу хъухъ, Аллагъдин лук!

Рагъ алай югъ серин жеда,
Хажалатар дерин жеда.
Алудунни четин жеда,
Сабурлу хъухъ, Аллагъдин лук!

Бейхабардиз жедач энгел,
Фад илифда шейэр клвалел.
Шукур Аллагъ гъана мецел,
Сабурлу хъухъ, Аллагъдин лук!

Къагъурар гъиз аси жемир,
Хъайила вун магърум, фагъир,
Им дуьнья я эхир рекъир,
Сабурлу хъухъ, Аллагъдин лук!

Мусурман я зун!

Аскер Ибрагъимов,
Къурагъ райондин Къенлуррин хуьр

Сад тир Аллагъ я аз клани,
Къастунални я зун клеви,
Садазни зун хъанач акси,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Къастунал зун хъана клеви,
Къвалахризни хъана дири,
Хасегризни я зун къени,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Хатурарни ийиз чидай,
Инсанвални клеви хуьдай,

Гъамиша кап-теат ийидай,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Хъаначир зи рикле шейтлан,
Ачух я аз гъар са майдан,
Диде хътин ширин Ватан,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Инсанризни тир зун клани,
Амалризни хъанай къени,
Риклани тир зи гуьзгъуь михьи,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Къатлунар захъ авай дерин,
Къвалахарни хъанай къалин,
Мезни авай аз лап ширин,
Зунни я вун хъиз мусурман.

Гайидални я зун рази,
Риклани гъамиша я михьи,
Жуван зегъмет жуваз клани,
Зунни я вун хъиз мусурман.

ЧАЗ КХЪИЗВА

Манидар Катя (Фатима) Магъмудова ва Ислам

КЪЕИДАЛАЙ КЪУЛУХЪ ИНСАНДИВАЙ ГЪАР СА НЕФЕСДИН ГЪАКЪИНДАЙ ХАЛИКЪДИ ЖАВАБ ИСТЕМИШДА, ГЪАВИЛЯЙ КЪИНИКЪИХЪ ЧУН ГЪАЗУР ХЪУН ЛАЗИМ Я

Ассаламу алейкум, гъурметлу стха-
яр ва вахар!

Заз къе Аллагъдин куьмекдал-
ди зун гъикл Исламдин рекъел
атанатла ахъайиз кланзава. Зун
Къурагъ райондин Кумух хуьрйя я.
Алай вахтунда Гумбетовский рай-
ондин Мехельта хуьре гъуьлуьк ква
ва Махачкъалада клелзава.

Гзафбуруз чидайвал, зун манияр ядай
манидар тир, манияр ягъун зи гъвечли
чавалай рикл алай клвалах тир. Зун и
хуьр, а хуьр, и шегъер, а шегъер яна,
гзаф чкайриз фена. Манияр лугъунин
пешеди зун машгъур авунвай.

Гъакл ятлани, заз зи клвалахдин патахъ-
ай тлимил къван пис ванер хъана. Зи
твар эцигиз чурю, нагъакъан шики-
лар, видеояр авунвай. Анжах акъллу-
буру лугъудай, ибур гъина аватлани
Катядин хъилляй авунвайди я. Абур ни
акъуднаватла, за чирна. И клвалах авур-
ди зун сифте группадик экечлайла ана
авай са гада хъана. Адални зи дустари
вичин жаза агакърна ва ада вичи
авур кар хиве къуна.

Мад идалай къулухъ заз жувакай чурю
ванер хтанач.

Са юкъуз зун мехъерикай хтана, герек
хъана туьквендиз фидайла, рекъел
зал чи хуьруьн капл ийизвай, Аллагъ
рикел алай гада гъалтна. Ада завай
кефир гъикл ава лагъана хабар къуна,

ахпа лагъана: «Ваз хъел къемир, амма
ви пешеди вун гзаф къацурзава, Ал-
лагъ валай рази жедайвал вуна капл
ая. Алай вахтунда тлимил дишегълий-
ри клпар ийизва, гъаниз килигна жув
ша чинал, за ваз чирда». И гафари заз
гзаф тагъир авуна. Идалай къулухъ зун
гъа хуьрунвидин къилив фена, адавай
диндин ктабар къачуна, абур клелиз
башламишна.

Мехъерал алай вахтунда, ял ядай ара-
да за диндин ктаб клелдай, зи группа-
да авай гадайриз акурла, абур аламат
хъана лугъудай: «Ваз абур квез герек я,
ихътин пеше таз вун дили яни!» За абу-
рун гафар гъич япалайни ийизвачир.
Гъа ик са йис фена акъатна.

Чи хуьруьн гадайриз са авар дуст
аваз хъана, ам чи хуьруьз мугъмандиз
къведай. Манияр язавай руша клпар
ийиз чирзавайдакай хабар хъайила,
авар гадади зун вуж ятла чирна. Ахпа
за манияр лугъузвай мехъерик ам
килигиз атана.

Гъа ик, са юкъуз зун куьчедай хкве-
дайла, зи рекъел ам акъвазна. Ада
вичиз зун бегенмиш хъанвайдакай
лагъана. За адаз жуваз яр ава ва диде-
бубани зун ваз гъуьлуьз гуз разини
жедач, лагъана хъфена. Югъ няни
хъайила, хизан вири клвале ацукъна-
вай вахтунда, садлагъана рак гатана.
Килигайтла, ракларихъ и авар гада
гала. Ам зи патахъай дидедихъ га-

лаз рахаз атанвай. Ада лагъана: «Заз
це лагъанвай руш авай тир, и Катя
акурла, за а руш элкьурна, куьне заз
ваз лагъайтла, диде-бубаяр рази тушиз
хъайитла, чаз руш чуьнуьхдай адет ава,
герек агайтла, зун гъа адет ишлеми-
шиз мажбур жеда» (Ша шакни алачиз,
руш чуьнуьхдай адет - им Исламдин
къанунриз акси адет я, - ред.) Гъа ик,
ада зун рахазвай лезги гададизни
лагъана: «Вуна зун тукъвайтлани за а
руш секиндиз тадач». Заз лагъайтла,
адан итимвал бегенмиш хъана ва ада
капл ийизвайди чир хъайила, генани
хвеша хъана. Къе чун рахана, пакад
йикъан нисиниз зун гъуьлуьз тухвана.
Гъижаб за сад лагъай сеферда мехъе-
рин юкъуз алукъна за гъадалай къу-
лухъ мад хтун хъувунач, шукур хуьй
Аллагъдиз.

Итимдин хуьруьн имамди чаз никягъ
авуна ва ада заз са мусурман твар
жуваз хкъягъ лагъана. За гъасятда
Фатима твар хъана ва гъа къалай
къенин йикъалди заз итимди, адан
мукъва-къилийри Фатима лугъузва.
За юлдашдихъ галаз санал клпар ийиз
эгечина, суалар хъайила, за итимдивай
хабар къазва.

Чи хуьруьз мугъмандиз хтайла, вири,
хиджабар алай Катя аку лугъуз, рахаз
хъана. Бязибуру гъатта фитнеяр,
чурю ванер акъудна, ам вагъабитдиз
гъуьлуьз фена, вагъабитрин капл

ийизва лугъуз. Мад заз чидач зи итим
гъихътин вагъабит ятла, милицияда
Къвалахзавай. Зун жуван капл, дуьа
авуна къарагъзавай кас я. Гъатта за
капл ийизвай вири инсанриз еке
гъурметзава, абурулай Аллагъ рази
хуьй. Клевнавай зун акурла, бязибур
захъ галаз раханни ийизвачир, ма-
садбуру лугъузвай: «Вун нихъ ягъана?
Вун кими яни? Вуч аватлани ам гъа и
дуьньяда ава!» «Ваъ», - куьн гъалатл я,
къейидалай къулухъ инсандивай гъар
са нефесдин гъакъиндай Халикъди
жаваб истемишда, гъавилляй къини-
къихъ чун гъазур хъун лазим я.

Зи виликан пешеди зун инсанрин
вилера виниз хкажнай, машгъур
авунай, амма, альгъамдуллилягъ, зун
а пешедихъ эхир авачирди гъавурда
акъуна. Захъ вири авай: пулни, дустар-
ни, алукъдай либасар, недай-хъвадай
шейэр, амма гъарамдикай вуч ийида
къван?!

Гъурметлубур, заз квехъ элкъвена
лугъуз кланзава: «Гъеле вахт амаз
капл-теат ая, Аллагъ-Тааладивай куь
гунагърилай гъил къачун тлалаб ая.
Диндин илим къачуз чалишмиш
хуьхъ. И уьмуьр кефиник акъудайбур,
агъа уьмуьрда куда».

Къуй Аллагъ-Таалади виридаз дуьз
рехъ къалуррай, иман клеви авурай!

Магъмудова Фатима Къарахановна

Чара дишегълийриз гъил ядай ихтияр авани?

Мусурманар сад-садал гъалтайла, гъил ягъун – им сунна тирдан гъакъиндай алимрин гаф сад хъанва. Къатадата ахъайна: «**За Расулюллагъдин** ﷺ **асгъаб Анас бин Маликавай хабар къуна: «Пайгъамбардин** ﷺ **асгъабри сада-садаз гъил ядай тирни?»** Ада жаваб гана: «Эхъ» (Бухари). Аллагъдин Расулди ﷺ лагъана: «**За дишегълийриз гъил язавач** (Агъмад). Маса гъадисда лагъана Пайгъамбарди ﷺ: «**Чара дишегълидихъ гъил къадалди итимдиз вичин къилиз ракъун цаз фин хъсан я**» (Канзу-ль-уммаль»). И гъадисрал асаслу хъана Ибн Гъажара чара дишегълидиз гъил ядай ихтияр авач, лагъана.

Къунши хуьрерихъ галаз гекъигайла чи хуьре экуьнин азан пара геж гузва. Чна вуч авун лазим я?

КапI адан вахт алуькнамазди ийидай ихтияр ава. Гъар са кпIунин вахт мус алуькзаватIа чирдай къайда Шариатдин ктабра кхъенва ва гъа и илимдал асаслу хъана чи газетда гузвай рузнама туькIуьрнава. Рузнама Махачкъаладин центральный джумъя мискиндай къачунватIани, ам чи Къиблепатан Дагъустандихъ галазни къазва (Къиблепатан Дагъустандин районра кпIарин вахтар тахминан цIуд декъикъадин фад алуькун мумкин я). Экуьнин кпIунин вахт иллаки сив хуьзвай инсан патал важиблу месэла я. ГъикI хьи, эгер ам азан гудалди тIуьн нез ацукъайтIа ва азан геж гайитIа, адан сив дуьз жедач. Бязи вахтара азан гузвай инсанар гъалатIни жезва, я фад я геж гузва. И карни фикирда къуна, азан гана, ганач талгъана кпIунин гъакъикъи вахт алуькнамазди капI ийидай ихтияр ава ва сив хуьзвайда, гъелбетда, тIуьн акъвазарна кIанда («Мингъажу-тI-тIалибин»).

Къвед, пуд гъуьлуьк хъайи дишегъли Женнетда абурукай гъидахъ галаз жеда?

Анас бин Малика ахъайна хьи, Умму Гъабибади Пайгъамбардивай ﷺ хабар къуна: «Я Расуляллагъ ﷺ, эгер дишегълидиз и дуьньяда къве итим хъайитIа, ам эхиратда нихъ галаз жеда?» Пайгъамбарди ﷺ жаваб гана: «**Абурукай нин къилих хъсанди тиртIа, гъадахъ галаз**». Ахпа ада ﷺ мад лагъана: «**Эй Умму Гъабиба, хъсан къилих – им дуьньядани Эхиратда хушбахтвал я**». Абу Дардади ахъайнавай гъадис: «**Пайгъамбарди** ﷺ **лагъана: «Дишегъли эхиримжи итимдихъ галаз жеда**». И къве гъадисдин арада аксивал авач. Абу Дардади ахъайи гъадисдин мана: маса гъуьлерикай хтай ва эхиримжи итимдин гъуьлуьк квайла кечмиш хъайи дишегъли эхиримжи итимдихъ галаз жеда. Умму Гъабибади ахъайи гъадисдин мана: и дуьньяда са шумуд сеферда гъуьлуьз феийи дишегълиди Эхиратда вичиз виридалайни хъсан къилих авай итим хкъада («Фатава аль-Хадисия»).

ГъалатIар кваз «аль-Фатигъа» кIелзавай касдин гъуьгъуьна аваз капI дуьз жезвани?

Сад лагъайди, «аль-Фатигъа» кIелиз чин тийизвай инсандиз ам дуьз кIелиз чизвайбурун вилик имамвиле акъваздай ихтияр авач. ГъикI хьи, «аль-Фатигъа» кIелиз чин тийизвайда са шакни алачиз ам кIелиз чизвай инсандилай гъалатIар гъаф ийида. Къвед лагъайди, Къуръан кIелиз чизвай инсанрини бязи вахтара гъалатIар ахъайзава. ГъалатIарни къве жуьрединбурун ава: капI чIур тийизвай ва ам чIурзавайбурун. Эгер имамди капI чIурзавай гъалатIар ахъайиз хъайитIа, адан гъуьгъуьна аваз капI дуьз жезвач. Эгер имамди ва адан гъуьгъуьна акъвазна капI ийизвай касди къведани гъа са гъалатI ахъайиз, месела, «зад» гъарф, хъайитIа абуруз садаз-садан гъуьгъуьна аваз капI ийидай ихтияр ава («ИгIанату-тI-тIалибин»).

Мусурмандиз кафирди тукIунвай гъайвандин як недай ихтияр авани?

Ваь, мусурмандиз кафирди тукIунвай гъайвандин як недай ихтияр авач («Фатху-ль-МугIин»).

Бязибуру лугъуьза хьи, тIиб ацукъай кIвалай са кас рекъида. Идан гъакъиндай динди вуч лугъуьза?

Мусурман ихътин гафарин чIалахъ хъана кIандач. Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «**Начагъбурухъ, типIерихъ ва гъакIни Сафар вацрахъ галаз алакъалу мавгъуматар (суеве-рие) динда авач**». Заз чидай гъалда, мавгъуматрихъ ягъан тийидайвал и гъадис бес я.

Дагестанский Исламский университет имени шейха Мухаммад-Арифа

Объявляет набор на вечернее отделение, где все желающие могут без отрыва от производства или учебы бесплатно получить духовное образование. Получив исламские знания, Вы принесёте в свои дома и общество неиссякаемый свет добра, исходящий от Ислама. Это поможет Вам совершать благие деяния.

На учебу принимаются все желающие (от 14 лет) на основе собеседования.

Мужчины и женщины проходят обучение раздельно.

Срок обучения: Программа трехгодичная.

По завершению учебы желающие зачисляются на дневное отделение ДИУ.

Обращаться по адресу: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136. Дагестанский Исламский университет им.

Шейха Мухаммад-Арифа (на территории Центральной мечети), городской корпус, 5-этаж.

Занятия начинаются с первого октября.

Телефоны для справок: для мужчин: 8-988-771-10-20; для женщин: 8-988-420-46-48.

Азандин ван хъайила, бязибуру кIвачел къарагъна ацукъ хъийизва. ГъакI авуна кIанзавани?

Ваь, и кар я суннатрик, я эдебрик акатзавач. Азандин ван хъайила, гъиле авай кIвалах акъвазарун, къекъгъезвай кас къибледихъ элкъвена, рахазвайди кисна акъвазна адахъ яб акална ва азандин гафар тикрар авуна кIанда. Анжах «гъаййа аля-с-саягъ» ва «гъайа аляль-фаягъ» гафарин гъуьгъуьнай «ля гъавля ва ля къуввата илля биллягъ» лугъун Сунна я. Муслима агакъарнавай гъадисда лагъанва хьи, **азандин гафар тикрар авур, яни адаз жаваб гайи кас Женнетдиз фида** («Мангъаджу-ль-Къавим»).

Бязи дишегълийри гъижаб алуькIава ва гъа са вахтунда чпин кIвачер кIевзавач. Абуру кIевун ферз яни?

Гъелбетда, ферз я. Чна садни са шумуд сеферда и газетда кхъейди я: капI ийидайла ва чара итимрин вилик дишегълиди вичин аврат - гъилерин капашар ва чин квачиз амай вири беден кIев авун мажбуру я («Фатху-ль-МугIин»).

Итимдиз туьтуьна гимиддин занжур твадай ихтияр авани?

Ваь, гимиддин тупIалдилай гъейри маса безекралди мусурмандиз вич гуьрчегарун гъарам я. Гимиддин тупIал лагъайтIа, эрчи ва я чапла гъилин, эрчидан хъсан яз гъисабзава, бици тупIухъ акалун Сунна я. Бици тупIарилай гъейри маса тупIарихъ ам акалун карагъат я («Мангъаджу-ль-Къавим»).

Махачкъалада авай къилин мискинда рушариз капI чирдай мумкинвал авани?

Эхъ, ава. Къез ана са йикъан къене капI ийиз чирда, инша-Аллагъ.

КпIарин вахтар

Октябрь

югъ	Пакаман Ас-СубхI	Рагъ экъечI-завай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдандин Аль-Гаср	Гъетрен Аль-Магъриб	Месин Аль-Гиншай
1	5:14	6:44	12:45	15:59	18:35	20:01
2	5:14	6:45	12:45	15:58	18:34	19:59
4	5:18	6:47	12:44	15:55	18:30	19:55
6	5:20	6:49	12:44	15:53	18:26	19:52
8	5:22	6:52	12:43	15:50	18:23	19:48
10	5:25	6:54	12:43	15:47	18:19	19:45
12	5:27	6:56	12:42	15:45	18:16	19:41
14	5:29	6:59	12:42	15:42	18:13	19:38
16	5:32	7:01	12:41	15:40	18:10	19:35
18	5:34	7:03	12:41	15:37	18:06	19:32
20	5:36	7:06	12:40	15:35	18:03	19:29
22	5:39	7:08	12:40	15:32	18:00	19:26
24	5:41	7:11	12:40	15:30	17:58	19:24
26	5:43	7:13	12:40	15:28	17:54	19:21
28	5:45	7:16	12:39	15:25	17:51	19:18
30	5:48	7:18	12:39	15:23	17:49	19:15